

TORSDAG 17 NOVEMBER. NR 46/2016

Gemenskap föder tro

Sidan 2

Okunskap om lagen problem i Ryssland

Sidan 6

Ett skyddat rum för fria diskussioner

Sidan 20

Den nya världen och den gamla möts i bänkraderna

Diskussionen om äktenskapet under kyrkomötets höstsession i Åbo gav försmak av det som komma skall under de närmaste åren.

Sidan 4

Gränsen mellan psykos och normalitet är hårfin

Sidan 10

CS Lewis visade hur vi hittar till källan

Sidan 12

Seriestart: Mogna vackert med Britta Hermansson

Sidan 7 och 9

LEDARE MAY WIKSTRÖM

Smärtsamma val om döden

KP EUTANASIFRÅGAN har seglat upp som en av de stora samhällsfrågorna. På bara en vecka har över 27 000 personer undertecknat medborgarinitiativet om rätten till eutanasi. Det blir med stor sannolikhet ett initiativ som landar på riksdagens bord, och som dessutom har förankringar inom majoriteten av riksdagspartierna. Förutom de tidigare riksdagsledamöter som tagit initiativet till namninsamlingen har bland annat Stefan Wallin (Sfp) och Ville Niinistö (Gröna) aktivt stött rätten till eutanasi.

ATT INSAMLINGEN snabbt fick förgrundsfigurer som beskrevs som "tung namn" kritiserades av någon träffande som irrelevant, på gränsen till kränkande. Lidandet i en utsiktslös sjukhussäng känner inga kändisskap, inte lidandet för dem som sitter vid sängkanten heller. Månader eller års väntan på den allra sista lunginflammationen lika oändliga.

Det stora, offentliga samtalet om gränserna för livets slut är därför ett samtal som ägs av var och en av finländarna, och det måste hanteras med stor respekt. Den ödmjukheten inbegriper dessutom vördnaden för livet, och det som är större än vilja och lag.

Det är viktigt att kyrkan, kyrkorna, nu snabbt engagerar sig i samtalet – och låter bli att avfärda den uppriktiga vandan med klichémässiga svar ur något gammalt dokument. För att tas på allvar i frågan måste kyrkan gå en ny brottningskamp med 2010-talets vilja att lösa den plågsamma dödens problem.

Kyrkan har också uppdraget och rätten att peka på luckorna i argumentationen, där sådana finns. Är rätten att välja döden samtidigt något som kan skapa ett osunt tryck som inkräktar på individens rätt att leva? Biskop Wikström konstaterar till exempel i Hbl att många dödsjuka och gamla känner skuld över att de anhöriga belastas med sjukhusbesök och vardagsbestyr i väntan på slutet. Det finns en befogad oro för att någon tror att ens död vore bäst – för de andra.

FINLANDS LÄKARFÖRBUND motsätter sig officiellt legalisering av eutanasi. Däremot visar förbundets egen undersökning att ungefär hälften av läkarna i Finland är för en legalisering och att stödet växer. Holland lyfts fram som både det goda och det förfärliga exemplet. Nederländerna var först i världen med legaliserad aktiv dödshjälp 2002. Där har siffran för assisterad död stadigt vuxit, särskilt de senaste fem åren. Drygt 5 500 patienter dog år 2015 genom eutanasi. Det som bekymrar etiker är det växande antalet dödshjälpsfall där mentala sjukdomar är argument för viljan att dö. Än en gång kommer den oundvikliga och svåra frågan om gränsen emot. Var ska den dras? Vad är "obotligt"? Vad är "outhärdligt"? Vem är "tillräckligt"? Och var blev rätten till dödshjälp för de som tappade fästet i världen innan de hann begära den?

I en postsekulär tillvaro där Gud försvinner ur ekvationen alltmer blir tanken ofta rätlinjig. Men enklare blir det sällan ändå.

"Kyrkan måste gå en ny brottningskamp med 2010-talets vilja att lösa den plågsamma dödens problem."

PROFILEN: SAARA KINNUNEN

"Den jordiska pappan är en skugga av den himmelska."

Tron går vidare när vi umgås

Hemmet påverkar barnens uppväxt och det finns ingen helt neutral uppväxtmiljö. Barn kan inte växa ur ett vakuum. Redan tidigt formar vi ett trossystem som påverkar livet och de val man gör, säger Saara Kinnunen, pensionerad familjerådgivare och författare.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

– Tvärtom tänker jag att när barnet växer upp i hemmets värdemiljö, den må sedan vara religiös, politisk eller ideologisk, så lär sig barnet ett sätt att leva. I sinom tid kan barnet välja att leva sitt liv med de värderingarna eller välja bort dem.

För att barnen ska välja den kristna tron understryker **Saara Kinnunen** vikten av en god relation mellan föräldrar och barnen.

– Om föräldrarna är distanserade och kalla tar barnen sannolikt avstånd från tron i puberteten, hur troende föräldrarna än må vara.

Saara Kinnunen har skrivit femton egna böcker och den senaste, *Isän kaipuu* (ungefär faderslängtan), har i höst utsetts till årets kristna bok. Två av böckerna är översatta till estniska och en till ryska. Det genomgående temat i böckerna är relationer; hon har skrivit om barn under skolåldern, i skolåldern, tonåringar och om när barnen flyttat ut. När hon började arbeta som familjerådgivare i Vasa kyrkliga sällighet började hon skriva om parrelationer.

– Alla böckerna har tangerat mitt eget liv och jag har skrivit om olika saker beroende på i vilken ålder mina egna barn varit. Eftersom det låg i mitt eget intresse att stöda barnen i deras tro började jag fundera över familjens roll i det hela.

Satsa på tioåringarna

Den kristna fostran hör numera till hemmen och kyrkorna. Saara Kinnunen föreslår att församlingarna skulle fokusera barnarbetet på barn i tioårsåldern.

– Finländsk forskning från nittiotalet visar att de flesta barn som övergett sin tro gör det i tioårsåldern. Sextio procent av förstaklassisterna sade att de tror på Gud och att de ber. Men av femteklassisterna var det bara tretio procent som gjorde det.

Själv har hon forskat i hur föräldrarna förmedlar sin tro till barnen.

– Jag bad vuxna troende som haft en eller två troende föräldrar berätta om sin barndom. Jag sökte gemensamma nämnare som gjort att tron gått vidare från föräldrar till barn. Jag fann att gemenskapen i familjen var viktig, att man umgicks och gjorde saker tillsammans var av stor betydelse.

De som svarade berättade om sina tidiga minnen då man gick till kyrkan eller till möten tillsammans. Hemmet fick besök av andra troende familjer. Man bad och läste Bibeln.

– När barnen kommit upp i skolåldern upptäckte jag att de funnit en egen väg i församlingen, någon klubb, kör eller annan barnverksamhet. Av alla verksamhetsformer nämndes söndagsskolan mest. För mig beskriver det en församling med en klar biblisk un-

dervisning. Vilken klubb som helst i församlingen fungerar inte.

Senare har hon upptäckt hur viktigt det är att också barnen har en kristen gemenskap.

– Har inte barnen en referensgrupp utvecklas inte deras sociala färdigheter och självtillit. I värsta fall kan barnen bli utstötta och annorlunda i kamratkretsen. Det kan leda till mentala problem. Då spelar det ingen roll hur troende föräldrarna är eller hur stark tro barnet har. Därför är det viktigt att föräldrarna ser till att barnen får ett andligt sammanhang, om inte annat så kristna läger där det finns andra jämnåriga.

Kinnunen har personliga erfarenheter av den här problematiken.

– När våra äldsta barn kom upp i

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Liisa Mendelin
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Nina Österholm
tfn 040 831 6836
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301 158540
BIC: DABAFIHH

Parabild: Christa Mickelsson

Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Robin Norrbäck,
tfn 044 027 0293,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

11-12-årsåldern ville de inte längre följa med till de församlingsaktiviteter vi deltagit i som familj. Ett av barnen sade: Mamma du kommer inte att tycka om det här, men jag hade inte tänkt komma med. Barnen var förvisso med i olika klubbar i församlingen, men de fann inte sitt sammanhang där.

Hon beskriver det som ett bönesvar när de fann King's Kids, missionsorganisationen Ungdom med Uppgifts barnarbete.

När jag skrev boken *Lapsen usko*, barnens tro, frågade jag också mina egna barn vilka faktorer som burit dem så att de är troende i dag. Alla svarade King's Kids. De märkte inte ens vilken påverkan hemmet hade haft. Hemmet är trots allt den resurs

NÄSTA BOKPROJEKT för Saara Kinnunen är att ta sig an moderskapet.

som skjutsar framåt och uppmuntrar.

Försonas med pappa

Årets kristna bok *Isän kaipuu* handlar om vår försoning med pappa, främst med den jordiska pappan med också med Gud som pappa.

– Det är en längtan som ingen jordisk pappa kan uppfylla. Den jordiska pappan är en skugga av den himmelska. Jag skrev boken då jag som terapeut sett illamående och problem som bottnar i att man inte fått det som man behövt få av sin pappa.

Boken har beskrivits som skriven ur ett strikt konservativt perspektiv där man utgår från att Gud avsett att barn ska växa upp i en familj med en mamma och en pappa.

– Jag har inte nämnt regnbågsfamil-

jerna. Jag utgår från att det i Guds skapelsordning behövs en mamma och en pappa för att sätta ett barn till världen. Mamman och pappan har olika uppgifter. Gud har skapat i envar en längtan efter både mamma och pappa. Var och en av oss vill ha en relation till pappa och vara accepterad av honom. Jesus fick också höra det av sin pappa: Du är min älskade son och i dig har jag min glädje.

Har pappan övergett sitt barn eller om han dött uppstår en längtan efter honom.

– I terapin försöker vi behandla det skadade förhållandet till pappan och försonas i sinnet. Det är orimligt att en människans liv ska överskuggas av avsaknaden av en pappa. Eller av en man som man varit rädd för.

SAARA KINNUNEN

PSYKOTERAPEUT, PENSIONERAD FAMILJERÅDGIVARE I VASA.

FÖRFATTARE TILL FEMTON BÖCKER.

BOKEN ISÄN KAIPUU VALDES TILL ÅRETS KRISTNA BOK 2016.

GIFT MED ARTO, HAR FEM BARN OCH TIO BARNBARN.

FÖRELÄSER INOM KYRKAN I FINLAND, RYSSLAND OCH ESTLAND.

Vårdöborna tiger inte stilla

NAMNINSAMLING. Kyrkoherden i Sund och Vårdös församling **Juanita Fagerholm-Urch** startar en namninsamling för flyktingmottagning på Vårdö.

”Vi var flera som kände oss sorgsna och uppgivna efter att Vårdö kommunfullmäktige sade nej till mottagandet av en flyktingfamilj. Vi startar en namninsamling för att inte

glömma och förtränga utan för att försöka kämpa vidare”, skriver Fagerholm-Urch på sin Facebooksida.

Med sig har hon en grupp på tio personer som enligt tidningen Åland kommer att gå från hus till hus under den närmaste tiden för att söka stöd för initiativet.

Listan lämnas till kommunfullmäktige i mitten av december.

Ändringar i valpraxis i sikte

VAL. I framtiden är det domkapitlet som utser kontraktsprost för fyra år i taget bland kyrkoherdarna i prosteriets församlingar, beslöt kyrkomötet förra veckan. Målet är att göra kontraktsprostens uppgift klarare och stärka kontraktsprostens kontakt till biskopen och domkapitlet. Tidigare har kontraktsprosten valts av prosteri-

ets präster och lektorer.

Kyrkomötet beslöt också att sända två initiativ om församlingsvalet till kyrkostyrelsen för beredning. Dels handlar det om att flytta tidpunkten för församlingsvalet så att det inte sammanfaller med farsdag, dels om att utveckla rutinerna i samband med valet genom en elektronisk förteckning över röstberättigade.

Hon är präst

RÄTTELSE. I föregående nummer av Kyrkpressen fick **Patricia Högnabba** olyckligtvis fel titel, hon är församlingspastor och inte ungdomsledare i Matteus församling.

PATRICIA HÖGNABBA.
FOTO: CHRISTA MICKELSSON

STÄLLNINGSTAGANDET FÖR kyrklig vigsel av homosexuella tog form under pauserna vid kyrkomötets höstsession i Åbo förra veckan. Kyrkomötet har inte fattat något beslut i frågan.

Ombud vill ge en tydlig signal

KYRKOMÖTET. De kyrkliga byråkratikvarnarna mal långsamt och det kom inte som någon överraskning att kyrkomötet som samlades i Åbo förra veckan stam-pade på stället i frågan om äktenskapet.

TEXT OCH FOTO: **CHRISTA MICKELSSON**

Om knappt fyra månader träder den nya äktenskapslagen i kraft, men den enda fråga om äktenskapet som behandlades i kyrkomötet förra veckan var ett ombudsinitiativ om att utreda om det finns skäl för kyrkan att avstå från vigselrätten.

Initiativet hade behandlats redan

”Det vore tråkigt om kyrkomötet sänder signalen att vi ens överväger att avstå från vigselrätten.”

Åsa A Westerlund

förra våren, då det remitterades till allmänna utskottet. I torsdags beslöt kyrkomötet, med rösterna 65–33, att biskopsmötet i samarbete med kyrkostyrelsen ska göra utredningen.

I diskussionen blev det klart att många ombud stödde en utredning, trots att de anser att kyrkan inte ska avstå från vigselrätten. Andra var mer kritiska.

– Det vore sorgligt om kyrkomötet sänder signalen att vi ens överväger att avstå från vigselrätten, sade **Åsa A Westerlund**, som tidigare sagt till Kyrkpressen att hon anser att kyrkan ska behålla vigselrätten.

Vill ge en signal utåt

Att inga ombudsinitiativ om äktenska-

pet togs upp under höstsessionen ska förstås i ljuset av kyrkomötets arbetsordning, enligt vilken ombudsinitiativ endast kan lämnas in till vårens möte.

En grupp på 25 kyrkomötesombud, som stöder kyrklig vigsel av homosexuella, valde i stället att sända ut ett eget skriftligt ställningstagande till pressen under kyrkomötesveckan.

Tapani Rantala från Åbo är en av dem som skrivit under ställningstagandet.

– Vi hoppas att det ska finnas rum för olika uppfattningar inom kyrkan, också när det gäller äktenskapssyn, och vill ge uttryck för det i vårt ställningstagande.

I det följebrev som skickats ut till medierna skriver kyrkomötesombudet **Johanna Korhonen** att kyrkomötet inte fattat något beslut i frågan och

att det inom kyrkan också finns olika åsikter om huruvida det ens behövs ett beslut i frågan.

– Enligt biskopsmötet och kyrkostyrelsen ska kyrkan fatta ett beslut om att gå in för att viga par av samma kön, om kyrkan vill gå den vägen. Men en annan tolkning är att det inte behövs något skilt beslut, utan att kyrkan kan och helt enkelt bör gå in för att följa den nya äktenskapslagen. Den senare tolkningen stöds bland annat av Helsingfors stiftsfullmäktige, en del av medlemmarna i kyrkostyrelsens plenum och flera rättslära, skriver Korhonen.

Syftet med ställningstagandet är enligt dem som undertecknat det att reagera på de förväntningar som riktas gentemot kyrkomötet och uttrycka sitt

KYRKOMÖTET EKONOMI

”Pengarna räcker inte till!”

Kyrkomötet motsätter sig undervisnings- och kulturministeriets förslag att frysa indexjusteringen av finansieringen för de samhällsuppgifter kyrkan sköter för åren 2017–2019.

– Förra året belöt reger-

ÅSA A WESTERLUND.

ingen att vi ska få en indexbunden klumpsumma för att vi upprätthåller bland annat begravningsväsendet och historiskt värdefulla byggnader. Och redan nu vill de frysa indexjusteringen. Det här betyder att pengarna helt enkelt inte kommer att räcka till, säger **Åsa A**

Westerlund som är vice ordförande för kyrkomötets ekonomiutskott.

I ett remissyttrande till ministeriet framhåller kyrkomötet att den ersättningslagen inte ens i dagens läge täcker de kostnader som kyrkans samhällsuppgifter medför.

Dessutom stiger den allmänna prisnivån och antalet avlidna för varje år uppskattas öka.

– Regeringen har föreslagit att kyrkan ska täcka glappet genom att höja skatterna. Men det vore orättvist mot kyrkans medlemmar, säger **Westerlund**.

FRAMTID TWITTER

Nyt me päästään todella töihin, I'm so excited! (Nu får vi börja jobba, jag är så ivrig!)

Katri Korolainen om att framtidskommitténs betänkande skickats till framtidsutskottet, som hon är ordförande för.

”Visst vill vi föra en civiliserad diskussion, men hur ska vi göra med dem som inte respekterar kyrkans linje utan i stället gör uppror mot den?”

Eeva-Riitta Hahtola

muleringarna i det mellersta stycket (se hela uttalandet i slutet av den här texten).

– Det mittersta stycket inleds med att det inte finns några hinder för kyrklig vigsel i lagstiftningen. Den tolkningen baserar sig på en uppfattning som en väldigt liten grupp har om hur man ska tolka äktenskapslagen och kyrkans autonomi, säger Westerlund och låter förstå att hon inte alls var den enda som lät bli att skriva under ställningstagandet av den här orsaken.

Hennes uppfattning är att det de facto finns juridiska hinder för kyrklig vigsel, även om hon gärna vill arbeta för att det i framtiden inte ska vara så.

– Det här är inte juridiskt klart, men det kan det inte heller vara förrän det har prövats i rätten. Och vi vill inte gå den vägen.

– Det här handlar om att en grupp kyrkomötesombud vill att de människor som berörs ska veta att det finns folk som jobbar för den här saken i kyrkomötet. Det handlar om en gest till de människor som undrar varför det inte händer något inom kyrkan.

En tredjedel uttalade sig

En liten försmak av den diskussion kyrkomötet har att vänta sig inom de närmaste åren bjöds det på under onsdagen när kyrkomötet diskuterade två utredningar om vilka följder ändringen i äktenskapslagen har för kyrkan.

– Biskoparnas utredning har väckt både tacksamhet och kritik. Det är bra, avsikten var inte att avsluta diskussionen, utan att öppna den, sa ärkebiskop **Kari Mäkinen** och lyfte samtidigt fram att det bland biskoparna inte råder konsensus kring vilken framtid som är önskvärd för kyrkan i den här frågan. Diskussionen blev livlig och drygt en tredjedel av ombuden steg upp i talarstolen. Många framhöll att den diskussionsmodell för konstruktiv dialog som föreslagits med tanke på debatten är en god idé. Men alla var inte av samma åsikt. Många lyfte också fram att de understöder kyrkans nuvarande äktenskapslag och -praxis.

– Visst vill vi föra en civiliserad diskussion, men hur ska vi göra med dem som inte respekterar kyrkans linje utan i stället gör uppror mot den? Är det någon idé med konstruktiv dialog då, frågade sig ombudet **Eeva-Riitta Hahtola**.

Niilo Räsänen var inne på samma linje och uppmanade de andra ombuden

att inte glömma bort syndabegreppet i den här frågan. **Matti Taskila** höll med.

– Låt oss hålla fast vid Guds ord. Det kommer att välsigna vårt folk, sa **Taskila**.

Ombudet **Jaana Hallamaa** höll med om att alla människor enligt kyrkans teologi är fallna.

– Men när vissa relationer anses vara betydligt mera syndiga än andra, blir det farligt. Då blir frälsningen ett människoverk, och inte Guds verk.

Kyrkomötesombud stöder kyrklig vigsel av par av samma kön

”Kyrkan ska vara en trygg och jämlik gemenskap för alla slags människor, familjer och parförhållanden. Varje människa är skapad till Guds avbild.

Från om med mars 2017 finns det inga hinder i lagstiftningen för att par av samma kön vigs i kyrkan. Vi gläder oss tillsammans med de par som hittat varandra och vill förbinda sig till äktenskap. Vi vill också stöda de präster som möter dessa människor. Vårt synsätt baserar sig på vår bibeltolkning, vår kristna tro och den människosyn som springer ur dessa.

Som representanter för kyrkomötet förbinder vi oss till att arbeta för att också kyrkans praxis ska motsvara den nya äktenskapslagen. Vi bjuder in alla: låt oss bygga en kyrka, vars dörrar står öppna, vars välsignelse tillhör alla, och där varje par, som vill knyta äktenskapets förbund inför Guds ansikte, kan göra det.”

Jaana Hallamaa (Helsingfors stift), Kirsi Hiilamo (Helsingfors stift), Markku Jalava (Esbo stift), Aila Kemppainen (Kuopio stift), Johanna Korhonen (Helsingfors stift), Mari Korhonen (Åbo ärkestift), Katri Korolainen (Helsingfors stift), Marja-Leena Korpela (Esbo stift), Pekka Kosonen (Kuopio stift), Tuija Kruus (Åbo ärkestift), Jarmo Leppiniemi (Helsingin hiippakunta), Päivi Linnoinen (Esbo stift), Varpu Lipponen (Tammerfors stift), Sami Ojala (Helsingin hiippakunta), Kirsi Ojanen (Kaunisto (Tammerfors stift), Tuula Okkonen (Uleåborgs stift), Helena Paalanne (Uleåborgs stift), Pertti Rajala (Åbo ärkestift), Tapani Rantala (Åbo ärkestift), Ulla Ruusukallio (Tammerfors stift), Päivi Salli (Esbo stift), Kalervo Salo (Esbo stift), Juha Tanska (S:t Mickels stift), Marjaana Toiviainen (Helsingfors stift), Jaakko Weuro (Helsingfors stift)

Varannan vill att homosexuella ska få viga i kyrkan

ÄKTENSKAP. En undersökning visar att 48 procent av finländarna är positivt inställda till att par av samma kön ska kunna viga i kyrkan. Bara 17 procent vill att kyrkan avstår från vigselrätten

TEXT: KT/CHRISTA MICK-ELSSON

Kyrkans forskningscentral har med hjälp av Taloustutkimus granskat finländarnas och kyrkans medlemmars åsikter om vad kyrkan borde göra då den nya äktenskapslagen träder i kraft i mars 2017.

Trots att nästan hälften av finländarna är positivt inställda till kyrklig vigsel av homosexuella, är bara 25 procent av de kyrkligt förtroendevalda och 34 procent av kyrkans anställda av samma åsikt. Bland evangelisk-lutherska kyrkans medlemmar stöder 45 procent helt eller delvis vigsel av par av samma kön.

Unga mer positiva

Enkäten, som gjordes 2015, visar att de yngre åldersgrupperna bland de förtroendevalda och kyrkligt anställda är mer positivt inställda till kyrklig vigsel av homosexuella. 43 procent av anställda över 45 år vill att kyrkan ska viga par av samma kön, medan motsvarande andel bland dem som var över 55 år var 28 procent.

Det har gått tre år sedan den senaste enkäten gjordes, och förändringen i attityder har varit snabb bland såväl de anställda som förtroendevalda. I bägge grupper har de som förhåller sig positivt ökat med cirka 10 procent.

Behåll vigselrätten

Bara 17 procent av finländarna anser att kyrkan ska avstå från vigselrätten. Motsvarande siffra för kyrkans medlemmar är 12 procent. Bland kyrkans anställda anser 21 procent att kyrkan kunde avstå från vigselrätten, medan 13 procent av de förtroendevalda gör det.

Brett stöd för välsignelse av äktenskap

Alla grupper som ingick i undersökningen förhöll sig mycket eller rätt positiva till att par av samma kön skulle ha möjlighet att få kyrklig välsignelse av sitt äktenskap. Den positiva inställningen till välsignelse har ökat sedan 2011 såväl bland finländarna i stort som bland kyrkans anställda och förtroendevalda.

Av kyrkans medlemmar är 67 procent positiva till välsignelse, medan 64 procent av finländarna är det. Motsvarande siffra bland kyrkans förtroendevalda är 59 procent och bland kyrkans anställda 62 procent.

Enkäten Gallup Ecclesiastica gjordes av Kyrkans forskningscentral med hjälp av Taloustutkimus. Enkäterna gjordes som en del av Kyrkans fyraårsberättelse.

FÅ AV finländarna över lag och kyrkans anställda vill att kyrkan avstår sig vigselrätten. FOTO: PIXABAY

utåt

tydliga stöd för alla kyrkans medlemmar som vill ingå äktenskap i kyrkan.

Biskop **Björn Vikström** uttrycker sin förståelse för att många av dem som vill få en förändring till stånd är frustrerade över att kyrkan stampar på stället.

– Men samtidigt är det lite knepigt med ställningstaganden av den här typen. För människor som inte är insatta i den kyrkliga beslutsgången kan det upplevas förvirrande med olika typer av vädjanden och ställningstaganden. Besvikelsen kan också bli stor när man märker att det inte leder till något konkret.

Borgå stifts lekmannaombud Åsa A Westerlund säger till Kyrkpressen att hon själv skulle ha skrivit under uttalandet om det inte var för en av for-

ningen innehöll bland annat förslagen att kyrkoråd och stiftsfullmäktige slopas, och att Kyrkostyrelsens svenska avdelning KCSA läggs ner.

– Det talas både om att minska på byråkrati och om att öka på de frivilligas roll. Men minskar man antalet förtroendevalda så centreras onekligen mak-

ten, kommenterade lekmannaombudet **Göran Stenlund** till Kyrkpressen.

Ålands representant i kyrkomötet, **Bror Gammals**, uttryckte i sin tur att det kan vara klokt att slopa kyrkoråden.

– I min församling sitter samma personer i kyrkoråd och kyrkofullmäktige.

Han visade också sitt stöd för att slopa stiftsfullmäktige som organ.

– I ekonomiskt krassa tider måste vi konstatera att stiftsfullmäktigena kanske inte alltid fyllt den funktion som det var tänkt att de skulle göra, säger Gammals som själv suttit i Borgå stifts stiftsfullmäktige.

KYRKOMÖTET FRAMTID

Risk för att makten centreras

Den utredning om kyrkans framtid som Kyrkpressen skrev om för två veckor sedan remitterades efter diskussion i kyrkomötet till framtidsutskottet. Utred-

KYRKOMÖTET VAL

Ärkebiskopen väljs på nytt sätt

Kyrkomötet godkände ändringar i kyrkolagen och kyrkans valordning om hur ärkebiskopen väljs.

Förändringarna har motiverats med att ärkebiskopens rikskyrkliga uppgifter ökat och fått större betydelse. Antalet elektor i ärkestiftet minskar inte, men i stället minskar vikten av ärkestiftets röster i valet. Förändringen leder till att de övriga stiftens, och i förlängningen hela kyrkans, inflytande ökar i valet av ny ärkebiskop.

Rysk antiterrorlag ger problem

RYSSLAND. Den kallas en antiterrorlag. Men hittills har den inte bidragit till att någon terrorist gripits. I stället har lagen försvårat livet för de kristna i Ryssland.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Den kallas Jarovajalagen, efter duma-ledamoten som förde in lagen i lagpaketet som trädde i kraft i juli i år.

– Egentligen är lagen inget större problem, säger **Anatoly Pchelintsev**, en av de främsta advokaterna i Ryssland när det gäller mänskliga rättigheter. Problemet är att de ryska tjänstemännen och polisen inte vet vad lagen innehåller. Många av dem tror att lagen förbjuder all missionsverksamhet i Ryssland.

Pchelintsev har själv varit med och skrivit ryska konstitutionen som garanterar alla samvetsfrihet. I det ingår också rätten för alla, också för utlänningar, att vittna om den tro man har.

– Med stolthet kan jag säga att den ryska grundlagen är väldigt bra vad gäller de mänskliga rättigheterna och samhetsfrihet. Den är en av den bästa i hela världen. Ryssland är en sekulär stat och alla religiösa organisationer är lika inför lagen.

Ändå skiljer sig teori och praktik. – Ryssland strävar efter att vara en rättsstat. Därför har myndigheterna också hittills rättat sig efter domarna från EU:s människorättsdomstol i Strasbourg. Ibland motvilligt och ibland med fördröjning, säger Pchelintsev.

Dit har Pchelintsev bland annat fört ärendet om Frälsningsarméns registrering i Ryssland. Myndigheterna vägrade först registrera organisationen med motivering att det bara kunde finnas en armé i Ryssland.

Han har också försvartat en kyrka som var nedläggningshotad för att man där varje söndag bad för sjuka utan att ha medicinsk licens för bön.

– Domaren frågade mig om jag hade med ett exemplar av lagen om samvetsfrihet. Domaren höll på att lägga ner kyrkan med stöd av en lag som han inte ens läst. Han trodde på åklagaren som inte heller läst lagen.

– Religions- och rättskulturen i Ryssland är på en låg nivå och vi lever i en situation där troendes rättigheter kränks hela tiden. I synnerhet vad gäller utländska medborgare. Jag skäms över bristen på kultur hos våra tjänstemän och polis.

Pchelintsev och hans kolleger på "The Slavic Center of Law and Justice" i Moskva har drivit ett tusental processer där de försvartat ryska kristna. Ibland med fara för egen säkerhet. För polisen kan smyga ner narkotika i deras fickor.

VID ETT seminarium i Stockholm senaste vecka förklarade Anatoly Pchelintsev vilken inverkan den ryska antiterrorlagen har på kristna i Ryssland.

Problemet är att de ryska tjänstemännen och polisen inte vet vad lagen innehåller.

Anatoly Pchelintsev

– Vår arbetsbörda har ökat eftersom de ryska tjänstemännen inte är utbildade i de här frågorna. Den sovjetiska regimen lyckades förstöra folks förståelse för djupet av de religiösa frågorna. Tjänstemän och polisen har inte heller koll på lagen.

För att upplysa tjänstemännen publicerar de varje domslut de vunnit på internet och i tidningar. De skriver böcker. Anatoly Pchelintsev har nyligen skrivit en bok vars titel på svenska översatts till *Missionsverksamhet - Hur man inte ska bli ett offer för Jarovajalagen*.

– Bara man kan lagen är den inte så hemsk i sig själv. Det är inte fullt så dåligt som det ser ut. Kyrkorna växer trots allt i Ryssland.

Missionsverksamhet eller inte

Konstitutionen garanterar att alla får dela med sig av sin personliga andliga erfarenhet, alltså vittna. Men om målet med vittnesbördet är sprida sin trosupfattning till människor som inte är medlemmar – genom att bjuda in dem till sin kyrka, ge litteratur eller flygblad – kallas det missionsverksamhet. Och för det behövs ett skriftligt tillstånd av samfundet man representerar.

Lagen förbjuder missionverksamhet under vissa speciella förhållanden. Man får inte gå in på en annan kyrkans område och där missionera utan deras tillstånd.

– Var och en förstår ju också att det

är oetiskt, säger Pchelintsev.

Missionsverksamhet är också förbjudet i bostadshus. Man får inte knacka dörr och bjuda in till kyrkan. Däremot är det tillåtet att hålla gudstjänster i bostadshus.

– Men missionsverksamheten blir en del av gudstjänsten då pastorn bjuder in folk att omvända sig. På den punkten fungerar lagen inte.

Det är inte svårt att skriva ut ett intyg över att en församlingsmedlem är missionär. Men man vill ändå inte ge ut intyg åt alla, även om de ur en kristen synvinkel är missionärer.

– Faran är att en medlem är fanatisk och bryter mot lagen. Kyrkan som utfärdat intyget kan då bötfällas upp till en miljon rubel, cirka 14 000 euro. Därför måste man vara försiktig med att utfärda intygen. Däremot kan man utfärda intyg för en kort period, till exempel för en veckas evangelisationskampanj.

Kyrkan straffas ändå hårdare än den enskilda missionären som riskerar böter på 50 000 rubel, cirka 700 euro.

– Även om polisen inte kan lagen så skriver de ut bötesbelopp och upprättar förundersökningsprotokoll. Vi uppmanar alla som råkat ut för det här att be om en anteckning i protokollet om att de inte är överens med polisen om att de brutit mot lagen. Får man som utlänning problem med polisen ska man också kräva tolk, advokat och att det

egna landets ambassad underrättas.

För utlänningar som ska missionera i Ryssland räcker det inte med ett turistvisum.

– Visumet ska vara av typen 007; humanitära ärenden och religiösa angelägenheter. Organisationen som står bakom visumansökan ska vara samma som utfärdat tillståndet för missionsverksamhet. Verksamheten kan bedrivas endast i organisationens namn och inom den del av federationen där den verkar.

– Som vanlig turist har man rätt att berätta om sin religiösa övertygelse åt andra. Men man får inte bjuda in någon till sin kyrka eller uppmana någon att anta ens tro. Då är det missionsverksamhet. Men en utlänning som gratulerar en församling på ett jubileum och ber välsignelse över de närvarande bjuder inte in till något.

Pchelintsev säger att det uppstår problem med missionärer som kommer och arbetar i hemlighet som under Sovjetperioden.

Han ser heller ingen fara i att utländska församlingar stöder kyrkorna i Ryssland ekonomiskt.

– Lagen om utländska agenter omfattar inte religiösa organisationer. I det avseendet finns det ingen risk att stöda kyrkorna ekonomiskt. Men säkerhetsmyndigheterna följer noga med de transaktionerna för att stävja terroristbrott.

bouppteckning.fi

Juris magister Robin Lindberg

045 21 46 977

MEDLEMMAR INFLYTANDE

Vasa minskar på byråkratin

Vasa svenska församling omvandlar församlingens direktioner till kommittéer vid årsskiftet. Det gör att församlingsmedlemmarna får mera att säga till om eftersom kommittéerna endast består av församling-

ens lekmän. Tjänstemän har närvaro- och yttranderätt och fungerar som föredragande och sekreterare.

– Omvandlingen är ett led i förverkligandet av församlingens nya strategi där det centrala är att öka medlemmens inflytande, säger församlingssekreterare **Anna-Karin Lärka**.

I församlingen finns i dagsläget fyra direktioner. När dessa omvandlas till kommittéer utses samtidigt en ny kommitté för musik- och gudstjänstlivet.

Trenden i rikskyrkan har varit att församlingar väljer arbetsgrupper eller kommittéer framom direktioner. Fördelen med grupper el-

ler kommittéer är att de inte behöver vara så formella.

– Kommittéerna blir mer som ett bollplank för de ledande tjänstemännen. I princip har kommittéerna lika mycket beslutanderätt som direktionerna har haft, det är bara processen kring som luckras upp, säger Lärka.

BRITTA HERMANSSON skriver under hösten och vintern en serie i sex delar för Kyrkpressen. FOTO: LIBRIS FÖRLAG

Alltid i någon sorts riktning

SERIE. Britta Hermansson tar vårt slitna "carpe diem" till nästa nivå.

TEXT:
NINA ÖSTERHOLM

Att hitta tjugningen i att leva sitt liv här och nu – det är utmaningen, enligt Britta Hermansson. Hon är pastor i Equeniakyrkan i Sverige som är ett kyrkosamfund som består av Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptist-samfundet och Svenska Missionskyrkan.

I somras höll Hermansson en uppskattad kurs på Kyrkans ungdoms familjeläger i Pieksämäki. Nu får alla Kyrkpressens läsare ta del av Britta Hermanssons vishet i en serie på sex delar som hon tagit fram särskilt för Kyrkpressen. Texterna handlar om konsten att leva och mogna

långsamt: om rytm, riktning och resällskap.

Du skriver om rytm och riktning i livet. Var befinner du dig själv just nu?

– Jag är en obotlig projektmaniska. Det gick upp för mig ordentligt för några år sedan när jag köpte en begagnad Volvo duett, fick den helrenoverad med originalfärg och allt annat. När arbetet var klart och den var körklar sålde jag den. Själva projektet var det viktigaste. Så är det med livet för mig. Jag är alltid i någon sorts riktning och just nu har jag några projekt i Göteborg som jag är uppsluktad av. Dock inga fordon.

Du är bekant för många finlandssvenskar – vilka vägar har fört dig till Finland?

– Jag fick för några år sedan en kallelse till en kvinnoweekend i Pörkenäs. Det passade inte för mig. Kallelsen återkom, jag kunde inte

heller denna gång. Så några år senare kunde jag äntligen delta! På den vägen är det.

Vem skriver du för?

– Jag önskar svaret skulle vara: för alla! Men kanske det är väl optimistiskt. Mina läsare finns nog oftast i kyrkliga miljöer, men också en del andra. Genom att jag under en tid ofta höll föredrag i andra miljöer, för lärare, sjukhuspersonal och andra människoinriktade arbeten, så hittade mina böcker en ny publik. Med det svaret är jag väl ändå rätt nära "alla".

"När arbetet var klart och den var körklar sålde jag den. Själva projektet var det viktigaste."

Britta Hermansson

Vad gör du när du inte skriver?

– Jag har en podcast som heter *Brittas vardagsrum*, den hittas på I-tunes och andra ställen där podcasts kan laddas ner. Under samma namn har jag också i Göteborg samtalskvällar med kända och älskade personer från olika sammanhang. Vi håller till i Betlehems kyrkan och kvällarna handlar ofta om humor och svärta, kanske någon aktuell författare eller en skådespelare. Kvällarna ordnas i samarbete med Räddningsmissionen i Göteborg och alla intäkter går till arbetet med ensamkommande flyktingbarn.

– Jag är anställd av Equeniakyrkan nationellt och reser också en del till församlingar och har frukostsamlingar, gudstjänster och samtalskvällar.

Första delen av serien *Mogna* vackert finns på sidan nio i denna tidning.

VÅGA FRÅGA

Hur bryta ner hierarkier?

ANN-SOFI STORBACKA är sjukhuspräst och svarar på läsarfrågor om tro och liv.

Jag har länge irriterat mig över den hierarki som råder i min församling. Då det anställs en ny präst eller kantor ordnas stor (och dyr) välkomstfest. Då det anställs en barnledare eller kyrkvaktmästare hälsas det välkommen vid medarbetarkaffet. Det gör mig så ledsen att det i församlingen så tydligt kommer fram hur olika de olika yrkesgrupperna värderas. Hur kan man ännu 2016 uppskatta en prästs arbete mer än en barnledares?

DU SÄTTER fingret på en öm punkt. Att man i din församling har valt att välkomna medarbetare på det sättet understöder inte en god anda på er arbetsplats. Hos er ser det ut som om man inte på länge har ställt sig frågan om varför vi fortsätter att göra så "som vi alltid har brukat göra".

Det har hänt mycket i kyrkan sedan 1970-talet. Medarbetarskaran är större och mångsidigare, de församlingsanställda är bättre utbildade och man har satsat på att utbilda kyrkoherdarna i ledarskap. Trots det lever gamla synsätt kvar på vissa håll, från den tid då församlingen var mera hierarkisk och prästernas roll var mycket större än vad den är nu.

DET ÄR INTE relevant att skilja mellan "andliga arbetare" och sådana arbetare som har vanliga "världsliga" arbetsuppgifter, åtminstone inte när det handlar om att värdera arbetsinsatsen. Kanslist, församlings-

mästare och gravgårdsarbetare har till exempel mycket kontakt med församlingsbor och ses som representanter för kyrkan i minst lika hög grad som diakoner, kantorer eller präster. Om vi inte välkomnar medarbetare så jämnt som möjligt betyder det att vi upprätthåller synen på arbetsinsatserna är olika värda.

"Det är inte relevant att skilja mellan andliga arbetare och sådana arbetare som har vanliga världsliga arbetsuppgifter."

DET SOM KOMPLICERAR saken är att det fortfarande finns en skillnad mellan präster och andra församlingsanställda när det handlar om att ta emot en ny tjänst. Präster i ordinarie tjänst, alltså kyrkoherdar och kaplaner, installeras av biskopen eller av kontraktsprosten i samband med en högmässa. Vi kan bli bättre på att kommunicera om hur installationen ska uppfattas. Det handlar ju i grunden om bön och förbön och om att ta emot en tjänst, inte om att lyfta upp den enskilda personen. I kyrkohandboken finns dessutom formulär för hur man välsignar andra församlingsanställda till sina tjänster. Du har alltså till och med stöd i kyrkohandboken för att välkomna en ny medarbetare på andra sätt än vid ett medarbetarkaffe.

Du har redan gjort något när du har tagit den här frågan till Kyrkpressens frågespalt. Jag hoppas att du ännu orkar ta den här saken till tals i din församling och att du nu har fått flera synvinklar på det som du ser som viktigt.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och editerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "FRÅGA". Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MAY WIKSTRÖM

"Och utsätt oss inte för deras åsikt"

Aldrig tidigare har yttrandefriheten varit så fri som nu. Ett enda tryck, och en

åsikt är ute i det världsvida nätet. Härligt och ödesdigert på samma gång. Möjligheten är själv-

va kunskapens träd på gott och ont. Den faller dikta-turer. Svartmålar folkgrup-per. Utan åtskillning har den makten att befria och ödelägga liv med kanske bara ett enda tryck.

Aldrig tidigare har yttrandefriheten varit så hotad som nu. Med samma pek-

ingerteknik redigerar vi våra världar. En del väljs in, som vänner, som källor, som lajkade. Andra väljs bort, blockas, raderas ur vänlistan (ligger det inte något isande i det engelska "unfriend"?). Världen krymper.

Segregationen odlar en åsikts- och insiktshulös-

het som gör att vi inte ens klarar av att höra de diame-tralt motsatta åsiktsröster-na längre. De är, i ett sym-tomatiskt nyspråk, provo-cerande – ett uttryck som elegant också överför skul-den för det som förr kalla-des ilska, eller rentav berättigad vrede, på den andre.

Jaget är den nya guden, för vilken vi önskar och ber: "Utsätt oss inte för deras åsikt. Fräls oss från deras dumhet ...". Vi ser själva till att det blir så. Tryck. Tryck.

Men när bubblan bris-ter avslöjar sig de omkring-liggande världarna i en kall-dusch.

Det är i de världarna sa-ker som inte kunde hända faktiskt händer, där smut-sig presidentvalsretorik går hem hos dem som hör an-dra toner än vi.

Att lajka och lyssna är lätt. Lyssna utan att laj-ka är svårare. Men nog så viktigt.

Lär sig mötas fördomsfritt

ISRAEL. – Är du rädd? frågar min vän Paz Cohen innan vi stiger ur bilen, och ler lite spjuveraktigt. Jag ler tillbaka och säger nej. Hur skulle jag kunna vara rädd? Vi har parkerat på en helt vanlig gata i ett stekhett och sabbatstyst Jerusalem, utanför ett ställe som säljer falafel.

TEXT: JOANNA NYLUND

Jag är här för att hälsa på Paz, hans fru Keren Cohen-Gat och deras barn. Paz har nyss hämtat mig från hotellet och vi ska köpa takeaway och äta tillsammans med familjen.

Strax innan har jag fått en tur runt grannskapet eftersom Paz vill att jag ska förstå någonting om Jerusalem, och Israel, som inte är självklart – nämligen att gränserna mellan judiska och arabiska områden inte alltid är liktydiga med östra och västra Jerusalem eller med Västbanken, Gaza och "resten".

– Ser du den där häcken där? frågar han och pekar på en oansenlig, låg sak som kantar en tomt.

– På ena sidan gatan bor judar, på andra sidan muslimer.

En häck. Ingen taggtråd, ingen mur. Bara villagrannar som vattnar sina gräsmattor och småpratar över tomtgränserna. Ingenting på dessa gator avslöjar hur det ligger till, och jag hinner tänka att det säkert ofta är så när vi reser: ögonen registrerar något men verkligheten förblir dold. Det är tredje gången jag besöker Israel men det här hade jag ingen aning om.

Vi kör in i Beit Safafa, ett arabiskt grannskap som ligger längs med den så kallade Gröna linjen som skiljer västra och östra Jerusalem åt. Den nordliga delen av Beit Safafa ligger i den judiska, västra delen av staden. Falafelstället är arabiskt-muslimskt och när vi kommer in möts vi av en äldre man bakom disken. Några andra män är också där. Alla har samma matta uppsyn och verkar försöka stå så stilla de kan. Ramadan pågår, och de har varken ätit eller druckit i dag trots att termometern står på över trettiofem grader.

Paz är stamkund här och småpratar på hebreiska med ägaren, som lassar upp kikärtsbullar och vad som ska visa sig vara den mest fantastiska hummus för oss att ta hem.

Leva sida vid sida

Jag lärde känna familjen Cohen när de bodde i Finland för ett antal år sedan. Paz leder i dag den ideella organisationen ANU som arbetar för olika medborgarinitiativ, och är dessutom aktiv inom utbildningssektorn i Jerusalem. Keren arbetar på utrikesministeriet.

För sitt arbete med att ena judar, muslimer och druser (en etnisk och religiös minoritet i Israel) runt frågor som berör barn och deras utbildning har Paz fått ta emot flera utmärkelser, bland annat det prestigefyllda norska priset Barn av Jordan 2014. Priset gick gemensamt till honom och den pales-

KEREN OCH PAZ Cohen med barnen Ofek, Ayelet och Noga i sitt hem i Jerusalem. FOTO: JOANNA NYLUND

tinske musikern Alaa Alshaham, för deras arbete med att skapa samförstånd mellan muslimska och judiska barn.

Efter maten sätter vi oss ner för att prata om hur man i familjen ser på vardagen i Israel. Både Paz och Keren tror att samförstånd inte bara är möjligt utan helt nödvändigt.

Alla tre barnen går i "Hand in Hand-skolan" där judiska och muslimska barn studerar tillsammans och även lär sig varandras språk. Skolan är statlig och även lärarkåren är till hälften muslimsk, hälften judisk. Konceptet är unikt och det finns för närvarande fem sådana skolor i landet. Den peda-

ALAA ALSHAHAM och Paz Cohen mottog Barn av Jordens pris 2014. FOTO: BARN AV JORDEN

gogiska tanken är att ju tidigare man kommer igång med attitydfostern de-

sto bättre: eleven skrivs in redan i förskolan, som treåring, och det är möjligt att fortsätta i "Hand in Hand" ända till studentnivå.

Mellandottern Ayelet är 11 och hennes bästa kompis är en muslimsk pojke i samma klass.

Barnen lär sig att möta varandra fördomsfritt, innan de hunnit bilda sig en färdig uppfattning. Vi vill inte att våra barn ska växa upp och tänka i termer som vi och dem. Det här är en av våra viktigaste värderingar, förklarar Keren, som nämner att skolan också har ett gott akademiskt rykte.

Efter fyra år i Finland visste vi vad bra utbildning vill säga, så det spelade också in!

Att sätta barnen i "Hand in Hand-skolan" var inte ett okontroversiellt beslut.

– Visst fick vi höra kommentarer, både från familj och vänner. Våra föräldrar ställde sig först undrande. De var inte negativa, bara förvånade. Men vid det här laget skjutsar och hämtar de ofta barnen från skolan eller från kompisars hem och har vant sig.

Brokigt och rikt

Familjen Cohen kallar sig sekulariserad, vilket inte utesluter att man firar de judiska högtiderna. Sonen Ofek, 14, har nyligen genomgått sin Bar Mitzvah (judisk konfirmation) och Keren visar stolt upp fotografierna från ceremonin.

Ett av argumenten mot blandade skolor är att barnen kan förlora känslan för sin egen kultur.

– Men vi har sett att det är precis tvärtom! När man möter en annan kultur och en annan religion förstår man bättre vem man själv är och blir stärkt i sin egen identitet. Man slipper bli defensiv. Vi vill ge våra barn den självkänslan, säger Keren med eftertryck.

Genom sin organisation arbetar Paz och hans kolleger med Jerusalems muslimska och arabisk-kristna skolor.

– Det finns så mycket rikedom i våra respektive kulturer och när vi samarbetar slår det gnistor, på ett positivt sätt. Jag känner mig också personligen så lyckligt lottad att jag kan fira våra egna judiska högtider, jul med mina kristna vänner och Eid al-Fitr (festen som avslutar Ramadan) med mina muslimska vänner.

Paz berättar ivrigt om de olika medborgarinitiativ hans organisation samlar in medel till. Förutom utbildning arbetar de för jämlikhet, minoritetsrättigheter, förmånligare boende och ett mer transparent beslutsfattande. Keren ler åt hans entusiasm.

– Paz är en stor optimist. Själv kan jag bli lite cynisk ibland, men jag tror vi balanserar varandra ganska väl!

Paz säger att han upplever varje arbetsdag som meningsfull.

– Om du hade frågat mig för tio år sedan hade jag sagt att jag vill bli premiärminister. Men nu tror jag att förändringar sker bäst på gräsrotsnivå.

Jag lämnar det Cohenska hemmet med ett känsla av hoppfullhet. Det är lätt att glömma att det bakom de svarta rubrikerna finns människor som tålmodigt arbetar i det tysta för något de tror på. Som vet att alla hinder inte är murar – vid närmare granskning kanske bara en häck.

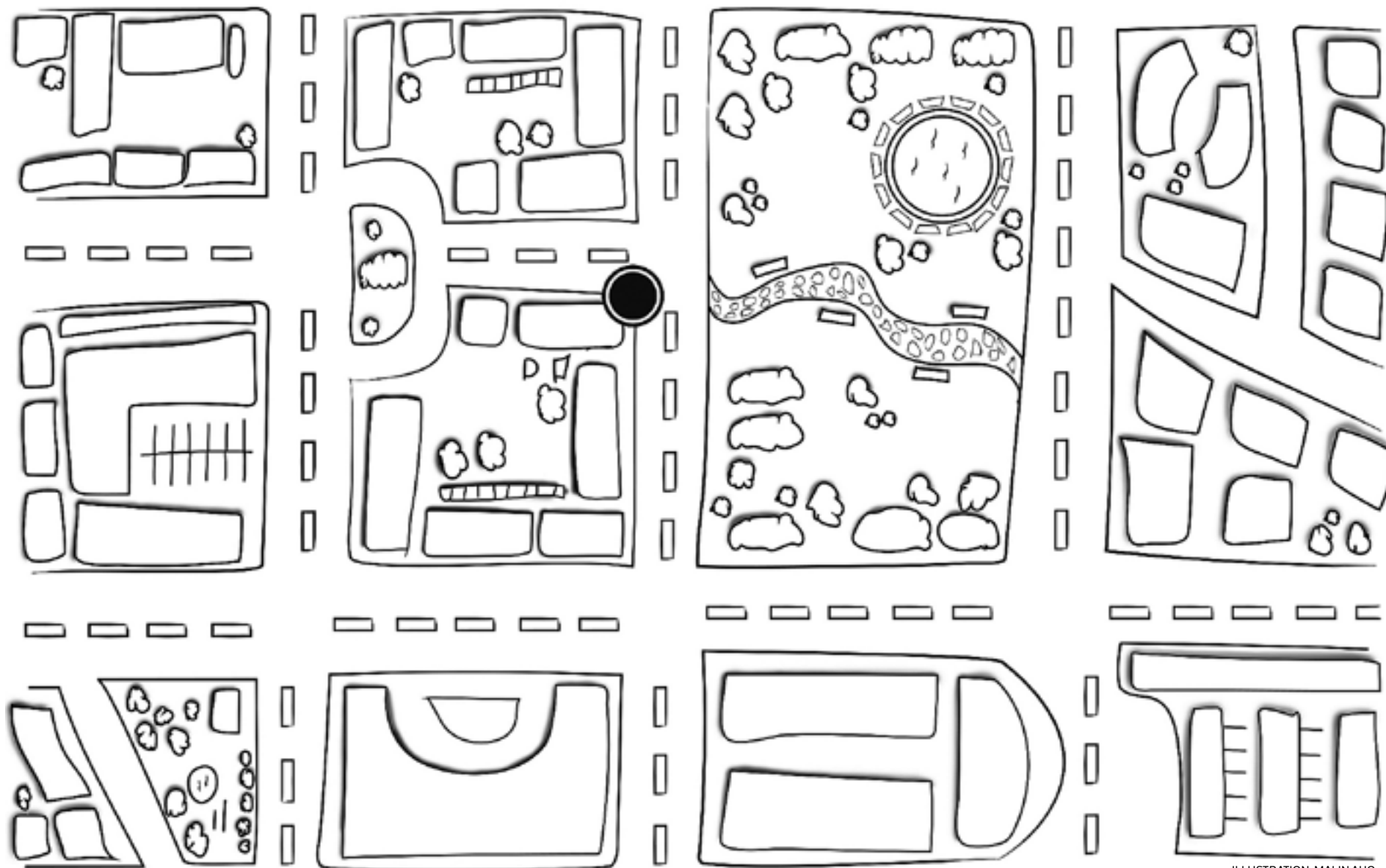

ILLUSTRATION: MALIN AHO

Du är här just nu

SERIE. I texter hon skrivit för Kyrkpressen stakar pastor Britta Hermansson ut nya stigar för ett hållbart liv, både på insidan och på utsidan. Första delen handlar om att få syn på sig själv, just där som man befinner sig i dag.

I SOMRAS lärde jag mig två nya ord på finska: Olet tässä! Du är här. Jag vill alltid veta hur man säger var jag är på alla möjliga språk. Så detta var en bra början. Tack för språkhjälpen, allani på lägret i Pieksämäki!

I varje storstad finns en karta för alla oss som inte har lokalsinne. Snart är nog de vackra stora kartbilderna, likt tavlor med innerstadens alla gathörn, ett minne blott. Men inte än. Jag använder mig mycket flitigt av dem. Att komma helt förvirrad fram, undra var jag är och få en personlig hälsning är helt fantastiskt. Här är du nu. Jag som inte visste. Tänk, någon vet var jag är. En stor röd punkt på tavlan som stämmer med den verklighet jag ser runt omkring mig. Namn och gator. Jag står en stund och hämtar andan, kollar vem som gjort kartan så jag vet vem jag ska tacka för den precisa upplysningen om mitt liv. Vem behöver en bärbar GPS med främmande röst när det finns en sådan här moderitet? Så utgår jag från den röda punkt jag tryckt mitt finger mot en bra stund, näst intill i kramp. Jag tar ut riktningen vidare och fortsätter min vandring. Till nästa kartplats. Så småningom brukar jag vara vid målet även om det tar lite tid.

I DET INRE landskapet kan man tänka sig en liknande kartbild. Många små och stora vägar, omöjliga hinder och små stigar kan finnas utmärkta likt tunna årr som berättar om både stora sår och läkande krafter på den vägsträcka som

hittills är avverkad. Så kan man, efter ett tag, se en del nya vägar som kan bli möjliga att färdas på. Åtminstone finns de där och säger med sin existens att någon redan färdats längs med den väg som för mig kräver en ny riktning.

Att stå vid en av livets röda punkter, där det kanske står "Olet tässä", betyder ju inte alltid att vara framme. Det är att ta ut riktning från där jag just nu befinner mig.

DET FINNS FYRA enkla frågor som kan bli till stor hjälp vid just den punkten. De kan liksom ringa in var jag är just nu, vilket är nödvändigt för att veta vart jag är på väg. Åtminstone riktningen vidare.

Den första frågan handlar om glädje. Vad gör dig glad? Det kan förändras över tid eller en natt. Men just nu. Vid den röda punkten.

Den andra frågan handlar om engagemanget. Vad gör dig engagerad? I olika tider finns det olika saker, händelser och människor som engagerar oss mer eller mindre. Eller inte alls. Det har med ålder att göra, trötthet eller energi, barnens intressen om det finns sådana i min närhet, och de aktiviteter som är nya eller funnits med länge.

Den tredje frågan gäller den inre rikedom, skatten i mitt liv. Vem eller vilka älskar du? Där din skatt är, där har du ditt hjärta, säger Jesus i Bergspredikan i Matteusevangeliet 6:21.

Den fjärde frågan vid din röda punkt just nu kan vara svår och väcker en flykt-

"I dessa påståenden finns energi och beslutsamhet, en längtan efter förändring och, inte minst, möjlighet att själv påverka situationen."

känsla hos många. Det handlar om vad som skrämmar och hotar tillvaron just nu. Men också den frågan är viktig att sätta ord på. En del troll spricker i ljuset, annat behöver man samtala om. Frågan är: Vad är du mest rädd för? Det handlar om det värsta som kan hända. Vad det är beror till största del på hur mitt liv ser ut och vilka människor som är mina närmaste.

EN ENKEL ÖVNING är att plocka fram papper, penna och gärna en röd krita. Ringa in frågorna och besvara dem var och en så kort, ärligt och konkret det går. Skriv dagens datum och bär med dig denna notering genom dagar och nätter. Kanske inte alltid i fickan eller i väskan, snarare i ett utrymme du återvänder till då och då. Ett rum i tillvaron där en A4 ryms, men inga andras nyfikna ögon.

Varför? För att hitta dina mest uppriktiga svar, det som är sant om ditt liv just nu. När det är möjligt att ringa in var vi just nu är i livet, så ser vi vägen fram till denna punkt, tillvaron nu och något om den riktning som är fortsättningen framåt. Det vackra är att inga insikter om var man befinner sig är fel. Andra har inte bättre lösningar eller en klarare röd nyans över sina liv. Var och en har sitt och alla en egen väg. Visst kan vi stundtals korsa varandras vägar, mötas vid en del vägskaflar, men ingen har ett bättre svar än du själv på det som är dina frågor. De är och förblir dina. Detta är viktigt. Otroligt viktigt. Du är unik i din vandring, även när din riktning visar sig möta många andras väg.

MEN HUR SKA man veta när det är dags att gå vidare? Då och då behöver man hitta en väg vidare, djupna och bli mer sann. Tanken på att vilja byta arbete,

bygga ut, minska ner, skala av, resa bort, komma hem, ta emot, slänga iväg, sortera ur, plocka in, resa mera, stressa mindre, älska mera, slippa ansvar och ta hand om handlar om en riktning för livet. I dessa påståenden finns energi och beslutsamhet, en längtan efter förändring och, inte minst, möjlighet att själv påverka situationen. Kompassnålen börjar peka åt ett visst håll och blir mer och mer tydlig. Man vet. Nu är det dags. Förändringens tid börjar komma. Att berätta om sina önskningar för någon värd förtroendet kan bli värdefullt när man letar och funderar.

Lycka till! Och du – du är här!

BRITTA HERMANSSON

MOGNA VACKERT

I EN SERIE PÅ SEX DELAR SKRIVER BRITTA HERMANSSON OM ATT Hitta TJUSNINGEN I ATT LEVA SITT LIV HÄR OCH NU.

TEXTERNA ÄR ETT PLOCK UR BOKEN MOGNA VACKERT – MED RYTM, RIKTNING OCH RESSÄLLSKAP.

BRITTA HERMANSSON ÄR PASTOR I EQUENIAKYRKAN I SVERIGE. HENNES BÖCKER HAR GETTS UT AV FÖRLAGET LIBRIS.

Att vårda är hans

HÄLSA. På den psykiatriska avdelning där Anders Blomberg jobbar är det inte ovanligt att patienter har religiöst färgade psykosser.

TEXT OCH FOTO:
CHRISTA MICKELSSON

Varför är du sjukskötare, Anders Blomberg?

– Jag började med att studera handel, först på yrkesinstitut och sedan på Arcada. Men via mitt egnagemang i Röda Korsets frivilligarbete, ibland 30–40 timmar i veckan, insåg jag att det jag egentligen vill göra är att hjälpa andra människor, säger **Anders Blomberg** från Esbo.

– För mig handlar det om att fullfölja Jesus budskap om den barmhärtige samariern: Vi ska hjälpa andra oberoende av vilka de är och i vilken situation de är.

– När jag väl började studera sjukvård gjorde jag det i rasande takt, för att inte släcka den låga som börjat brinna. Efter att jag gjort en praktikperiod inom psykiatri och även fått sommarjobb på samma plats blev psykiatri mitt område. Men visst kan jag tänka mig att jobba också med annat inom framtiden.

Är sjuksköтарыrket ett kall?

Jag har mer och mer upptäckt att det är ett kall för mig. Visst jobbar jag för att få lön, men lönen motsvarar inte den arbetsbörda mitt jobb ibland innebär.

Kan du berätta lite om ditt jobb?

– Min arbetsplats finns på Mariefors sjukhus, som vanligtvis kallas för Kellokoski sjukhus, också på svenska. Det ligger cirka 50 kilometer nordost om Helsingfors. Jag jobbar på en rättspsykiatrisk avdelning med några av de mest krävande fallen i Nylands sjukvårdsområde. Det händer att andra sjukhus i området skickar patienter till oss som behöver mer krävande vård än sjukhusen klarar av på sin egen avdelning. Många av patienterna har en rättsprocess på gång, en del är kroniskt sjuka. Vi försöker göra allt för våra patienter, så att de inte ska behöva anstaltsvård utan kunna klara sig i samhället.

Hur påverkas du som kristen av att arbeta med psykiskt svårt sjuka människor?

– Min tro utmanas ofta. Många av patienterna har så starka psykosser att de tror att vi vårdare är demoner eller djävlar. En del vill be 24 timmar i dygnet och ger sig inte tid att äta eller gå på toaletten. Vi ser också att en del blivit sjuka på grund av en försträngd tro – de har vuxit upp i ett sammanhang där de lärt sig att respektera samfundets stränga regler men inte att respektera sig själva.

– Allt det här gör att många situationer känns väldigt krävande för mig som troende. Varför tillåter Gud det

ANDERS BLOMBERG tycker att det är roligt att komma till jobbet, men också roligt att åka hem. – På hemvägen lyssnar jag på lovsångsmusik i bilen, det är den bästa avkopplingen.

här? Hur kan jag hjälpa patienten på bästa möjliga sätt?

– Vi som jobbar inom psykiatri måste skala av det som är vårt eget. Vill en patient att jag ska be tillsammans med honom eller henne måste jag aktivt fundera på om det verkligen är det som är just min uppgift eller om jag ska kalla på sjukhusprästen, en judisk rabbi eller muslimsk imam. Vad händer om jag ber för en person som i nästa stund kallar mig för en demon? Har jag då hjälpt min patient eller varit ett hinder för patientens tillfrisknande?

Vad tror du att de personer som får religiöst färgade psykosser varit med om?

– Jag vet inte vad det är som har lett till sjukdomen, det enda jag märker är att något har gått snett. På vår avdelning har vi patienter med bakgrund i olika religioner. Jag tror att de här

personerna har en medfödd benägenhet att bli psykiskt sjuka, men att den här benägenheten har förstärkts på grund av deras religionsutövan. Jag vet aldrig vad som väntar mig när jag kommer på jobb. En patient som i en stund lovprisar Herren kan i nästa stund se demoner omkring sig. Ibland kan också gränsen mellan normalt beteende och psykotiskt beteende vara härfin.

Känns det aldrig hopplöst att arbeta med de här människorna? Eller ser du att de blir bättre?

– Jag ser inte hela tillfrisknandet, men jag ser att processen påbörjas. När den akuta situationen är löst remitterar vi patienterna till rehabiliterande avdelningar, eftersom vi måste få plats för nya patienter. Men det kan också hända att vi jobbar med en patient i flera månader.

– Tyvärr är det så att vi inte kan hjälpa alla. Särskilt bland de patienter som drabbats av schizofreni är självmordsbenägenheten hög. De kan bli så friska att de kan leva tillfredsställande liv, men det är tyvärr också vanligt med återfall.

– Ibland får vi höra att någon av våra tidigare patienter tagit sitt liv. Hur hemskt det än låter så kan det kännas som en lättnad för oss vårdare – vi har sett att lidandet varit enormt. Vi gör allt vi kan för att hjälpa men ibland räcker det inte.

Hur ser du på de nedskärningar som görs inom vården?

– Vi har ofta flera patienter som köar för att få komma till vår avdelning. Samtidigt dras det ner på både tjänster och bäddplatser. Till rehabiliteringsavdelningarna är det ännu längre köer. Det är klart att det här inte

kall

”Vi gör allt vi kan för att hjälpa men ibland räcker det inte.”
Anders Blomberg

är en tillfredsställande situation. Och många av dem som kommer till oss hade behövt hjälpt mycket tidigare. Om de hade fått den hjälpen hade de kanske inte behövt komma till oss. Det finns inte resurser för förebyggande öppenvård.

– Öppenvården borde också ges större möjligheter att samarbeta med avdelningsvården, så att kontinuiteten skulle bli större för de patienter som skrivs ut. Vi försöker ha en röd tråd genom hela vården, men alltid finns den inte där. Ibland känns det som att patienter slängs från en avdelning till en annan.

– Alla de insatser som görs för att upprätthålla det psykiska välmåendet är otroligt viktiga. Här har församlingarna en viktig roll – allt från ungdomsarbetsledarnas samtalstjänst till sjukeavård och diakoni.

Böcker i nätet allkristet.fi
Och i vänstäderna Karleby & Jakobstad

Följ med oss till **Israel** 20-30.3.2017
Dan Johansson, Birgitta o. Olle Rosenqvist, Inger o. TG Gull. Pris 1695 € inkl. halvpension o. utflykter enl. program. Finnairs flyg. Tel. 045-6458968

info@idealresor.eu www.idealresor.eu

Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- Alla sorters möbler, oberoende av skick
- Annat gammalt lösöre och hela dödsbon.

Kontant betalning
Varorna avhämtas.

Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

amoena

Till användare av bröstprotes

Visste du att du har rätt till nya bröstproteser vid behov. Av hygieniska skäl skall de bytas med 2 års mellanrum.

Nästa gång, se till att välja den bästa

amoena

09-649839 • www.amoena.fi

Fridfull Jul på Härmä Spa

- 2 dygn **330 €**/pers.
- 3 dygn **375 €**/pers.
- 4 dygn **415 €**/pers.
- 5 dygn **450 €**/pers.

Inneh. inkvartering i dubbelrum, frukost, halvpension måltider, kvällsmål på julafton, fri tillgång till spabadet och gymmet, inträde till jultidens danser samt julprogram.

HÄRMÄ SPA

Vaasantie 22, Ylihärnä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

Finlands Lucia RÖSTA & DELTA

RÖSTA VIA WEBBEN

www.lucia.fi

eller skanna QR-koden →

RÖSTA PER SMS

Skriv meddelandet enligt följande:

Nyckelord: **10e lucia x Kalle Karlsson**
Ditt namn: _____
Din donation, 5, 10 eller 20 € Kandidatens nummer ... och skicka det till numret **17240**.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)

Jag sänder mitt bidrag via

- Aktia FI12 4055 1120 0450 79
- Nordea FI64 1562 3000 1093 32
- Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73

Sänd röstsedeln per post till:

Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors. Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus, på Hufvudstadsbladets kontor i Helsingfors och i Luckorna.

Luciainsamlingen 2016 stöder utsatta barnfamiljer

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 23.11.2016 före kl. 24.00.

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstörs när insamlingen avslutats 31.1.2017. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingstillståndet POL-2015-13662 har beviljats av Polistyrrelsen.

JULBASAR

PÅ TUNABERG SERVICEBOENDE

Framnäsängen 4, Esbo, tel 050 346 1207

Torsdagen den 1 december kl. 16 - 18

Pepparkakshus, bakverk, Tunabergs limpa, senap, potatisgröt, julpynt, prylltorg, lotteri, Aloe vera-produkter och Perfect Home-inredningsprodukter

Kaffe & laxsmörgås, glögg & jultårta

Hjärtligt välkomna!

Nya broschyren snart ute!

I den hittar du bl.a. följande resor:

- *Må bra – på Spa, Pärnu 12-19.3 & 19-26.3
- *Mickes matresa 31.3-7.4
- *Holland (med buss t/r) 19-26.4
- *Stadssemester i Edinburgh 20-23.4
- *Donaukryssning genom 4 länder 22-28.4
- *Härliga Österrike med Wien o. Tyrolen 8-15.5
- *Norra England och lite Skottland 9-15.5
- *Vären i St. Petersburg 24-28.4

och mycket, mycket mer...

Broschyren postas ut till alla kunder i vårt kundregister – ta kontakt om den inte dyker upp i din postlåda så småningom.

Ingves & Svanbäck

Kontakta oss även för
förfrågningar och bokningar!

Närpes 020 7434 530
Korsholm 020 7434 520
Jakobstad 020 7815 360

www.ingsva.fi

PRESENTATION

Orgelmusik i Pargas, Nagu och Korpo

På tre orglar från tre olika århundraden i tre olika västabiländska skärgårdskyrkor har organisten **Tomi Satomaa** spelat in skivan *Ramus Virens Olivarum* (Tuo lehvää öljypuiden). Satomaa spelar finländsk musik på sin debutskiva, allt från **Oskar Merikantos** *Fantasia and Chorale: Oi Herra, siunaa Suomen kansa* från slutet av 1800-talet till **Jyrki Linjamas** *Vaiti kaikki palvo-kaamme* från 2007, och uppmärksammar på det sättet det självständiga Finlands nalkande hundraårsfest. Skivans namn *Ramus Virens Olivarum* och titelkoralen syftar på biskop Henrik och kristendomens ankomst till Finland, vilket både **Sune Carlssons** och **Kaj-Erik Gustafssons** kompositioner tar fasta på, och skivan är därför också ett led i reformationens 500-årsfest.

Orglarna i Pargas kyrka, Korpo kyrka och Nagu kyrka är intressanta ur orgelbyggarperspektiv. I Pargas finns den yngsta av dem (Th. Frobenius 1967) och på Nagu den äldsta (O. Schwan 1791), på Korpo mel-lansyskonet (B.A. Thule 1870).

Tomi Satomaa är kyrkomusiker i Västobålands finska församling och orgellärare vid musikinstitutet Arkipelag. Han är en aktiv konsertorganist och har också aktivt jobbat för att utveckla barnpedagogiken i orgelspel i Finland under de senaste åren. Sin musikaliska grundundervisning fick han vid Esbo musikinstitut och i kören Candominom, under ledning av sin far **Tauno Satomaa**.

CHRISTA MICKELSSON

Jag är törstig men det finns en källa

KRISTENDOM. Det handlar ju om törst, längtan och glädje! När Kyrkpressens recensent läser en analys av CS Lewis författarskap och teologi inser hon att hon egentligen vill läsa om lejonet Aslan.

TEXT: SOFIA TORVALDS

I **FÖRFATTAREN CS Lewis** tappning är kristendomen farlig, lockande, mäktig och nödvändig. Trots att Lewis inte var teolog har hans apologetiska böcker (böcker om försvar av den kristna tron) och hans skönlitterära böcker med kristet budskap nått och övertygat långt fler människor än någon teolog någonsin gjort med sina teologiska verk.

Den amerikansk-svenska teologen och forskaren **Ray Baker**, lärare vid Credoakademin, har i en färsk bok sammanfattat vad Lewis egentligen tänkte om till exempel himlen, Bibeln, mirakel, lidandet och helvetet. Baker håller inte alltid med Lewis – och det gör givetvis boken intressantare.

Lewis var en mångsidig författare, en van debattör och en säker stilist. Den uppmärksamma läsaren sveper lätt igenom alla Narnia-böcker utan att för ett ögonblick reflektera över vilka teologiska argument Lewis fått in i texten. För den som läst Lewis är Bakers bok *CS Lewis – Förnuft och fantasi* ett komplement som kan ha både avskräckande och lockande effekt.

LÅT MIG förklara. Lewis var en mycket intelligent och förständig man. Han visste att det finns människor som gillar tydliga argument för och emot kristen tro för att kunna ta ställning till den – han var själv sådan – men han visste också att det finns människor som går på känsla, som lyssnar till sin längtan först.

Jag är själv en sådan läsare – en som alla gånger hellre tar till mig ett budskap i metaforens eller allegorins form, en läsare för vilken det som känns vackert och rätt ofta också känns sant. En

Lewis-läsare som jag gnäller av smärta och ovilja då jag släpar mig igenom delar av Bakers bok, genom argument och motargument, genom dispyter och korrigeringar.

Ändå känner jag igen mig. Jag har ju vadat här förut, i den terrängen, men Lewis har skrivit så vackert att jag inte brytt mig om att han, säg, argumenterat för att naturalismen är tankemässigt osammanhängande.

CS LEWIS BLEV känd för en bredare publik efter att *Från helvetets brevskola* blivit en storsäljare år 1942. Under andra världskriget gjorde Lewis en uppskattad radioserie om kristen tro. Sändningarna blev så populära att det sades att Lewis röst var den mest kända rösten i Storbritannien efter **Winston Churchill**. Så sent som på 90-talet genomförde tidskriften *Christianity Today* en undersökning bland kristna ledare och frågade om 1900-talets mest inflytelserika kristna böcker. Lewis var i särklass den mest populära författaren.

Filmen *Shadowlands* gjorde hans kärlekshistoria med **Joy Davidman** känd för biopubliken. Filmerna om Narnia har nått människor som aldrig öppnat en enda av hans böcker. Hans budskap har påverkat så många att det är viktigt att förstå att han faktiskt försökt och lyckats nå sin publik på många olika plan, också på sådana som läsaren eller tittaren ofta är ovetande om.

Många, tror jag, känner igen sin egen väg till Gud i Lewis berättelse. Han är pojken som förlorade sin mamma i cancer trots enträgna böner, han är barnet vars barndom tog slut då han

I **"KUNG Caspian och skeppet Gryningen"** förvandlas den elaka Eustace till drake. Han kan inte själv dra av sig drakskinn – men lejonet Aslan kan. FOTO: WALT DISNEY & WALDEN MEDIA

var nio och som tillbringade åren efter det i den hårda lägertillvaro som först internatskola och sedan krig – första världskriget – innebar. På vägen förlorade han den barnatro han någon gång haft. När han senare övertygades av sina kristna vänners argument vittnade han om att han antagligen var den mest motvilliga troende som någonsin böjt knä inför Gud.

NÄR EN missionerande ateist ställer den som tror mot väggen finns det många problem att beta av. Lidandet. Bibels historicitet. Jesus – Guds son eller vishetslärare?

Den som luttrats i dagens teologiska debatter märker snabbt att Lewis inte är så lätt att placera i en fälla. Han var till exempel övertygad om att en del av Bibels berättelser var mytiska och inte syftade på faktiska händelser som verkligen ägt rum – ett exempel är be-

Miljödikt ger viktigt obehag

BOOK

Som om m

Författare: Heidi von Wright
Förlag: Schildts & Söderströms

Någon har sagt att konstnärer är en slags profeter, med ett känsligt finger på

tidens puls. "Det behövs tid/för att förstå tiden" säger **Heidi von Wright** i sin senaste diktsamling *Som om m*, och det behövs också en känslighet att tolka den som hon besitter.

Frasen "som om" är nyckeln till diktsamlingens olika delar, och det är förvånande hur kraftfull och elastisk den är i detta

sammanhang – beroende på användningssyftet blir den vemodig, föraktfull, trotsig eller resignerad.

Det handlar om miljö, den försvinnande ismassans dystopi. Miljödikt kommer säkert att bli vanligare, för det känns plötsligt självklart att dikten kan vara det format som kryper under skinnen och väcker oss ur vår apati. Varför inte? Emellanåt ger von Wright mig rysningar av vagt obehag, som i föl-

jande dikt: "fläckarna växer/på havet/på väggen/på kroppen/vad är det som flagar och varför". För som hon också konstaterar, "så en dag/är det en/dag för sent". Det är ett viktigt obehag.

Det handlar också om maktstrukturer och samhällen, om mod och mörker. De senare delarna känns mer personliga och därför också mer beslöjade. Det är en vemodig diktsamling detta, en bok för

världens höst. "Allt blommar som vackrast/när det är dags att ge sig av" säger von Wright, och det slår mig hur mycket sorg och uppgivenhet jag läst i diktform de senaste åren. Hos von Wright finns dock en sparsmakad skärpa, en omsorgsfullhet som ger dikterna genomslagskraft. Vemod kanske, men också ställningstagande. En modern profeta.

JOANNA NYLUND

rättelsen om Jona i valfiskens buk. Han trodde inte heller att Bibeln var felfri.

Samtidigt var han, i egenskap av litteraturvetare, övertygad om att evangelierna inte är legender. Han var säker på att mirakel inte bara är möjliga utan rent av nödvändiga – hela kristendomen vilar i själva verket på ett mirakel. Den kristna trons ofrånkomliga förutsättning är Jesus kroppsliga uppståndelse.

Men när jag nu läst den här metodiska uppräknings av CS Lewis argument för mirakel, för tron på att Jesus är Guds son, för varför Gud tillåter lidande, tror jag fortfarande inte att det

är hans argumentation i de här frågorna som gjort honom till den mest lästa och älskade kristna författaren.

Det viktigaste Lewis gjorde var att han skapade Aslan.

I EN AV Narniaböckerna närmar sig två barn en källa. De är fruktansvärt törstiga, men vågar inte gå närmare, för källan vaktas av ett lejon. Finns det vatten någon annanstans? frågar de. De håller på att dö av törst. Det finns ingen annan källa, säger lejonet.

I en annan Narniabok förvandlas pojken Eustace, oförståndig och elak, till en drake. Lejonet Aslan drar av honom

drakskinnen under fruktansvärda plågor, men han gör det till Eustaces stora lättnad. Efter det badar den hudlösa draken i en källa vars vatten först svider som eld med sedan fyller honom med glädje – han har blivit pojke igen.

Vår längtan som brinnande törst. Källan som vaktas av ett lejon. Drakskinnen som måste av.

Lewis är en av de stora för att han kunnat förklara hur Gud – eller Jesus – samtidigt kan vara mäktig, farlig, god (en sorts godhet vi inget vet om) och fylla oss med vild glädje bortom allt vi någonsin vågat hoppas på. Det är framför allt hans skönlitteratur som talar till den postmoderna människans "det måste finnas något mer, det måste".

När jag läst Bakers bok inser jag: det är ju Narniaböckerna jag måste läsa om.

Ray Baker: *CS Lewis. Förnuft och fantasi. Credoakademien 2016*

"De håller på att dö av törst. Det finns ingen annan källa, säger lejonet."

Ser människan, klart och tydligt

FILM

I, Daniel Blake

Regi: Ken Loach

Det var den finländska folkkonstnären **Veikko Lavi** som i tiderna sjöng nåt i stil med att "varje människa har gjort sig förtjänt av en egen (lov)

sång." Underförstått: ingen är så liten och anspråkslös att han eller hon inte förtjänar lite erkänsla.

Mera om detta i **Ken Loachs** film *I, Daniel Blake*, ett utomordentligt gripande, humanistiskt spetsat, drama där vardagen och verkligheten står i centrum. Resan går till arbetarkvarteren

i Newcastle i norra England där vi träffar den gode Daniel (**Dave Jones**), änklingsen och snickaren som håller på att hämta sig från en hjärtinfarkt.

Poängen är att där hans läkare gärna skulle se att Daniel vilar upp sig ordentligt, insisterar arbetskraftmyndigheterna på att han är fullt arbetsför. Det är upp-takten till en byråkratisk mardröm som skulle få även Kafka att kippa efter andan.

Blankettexercisen och te-

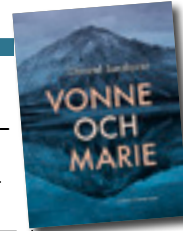
Berörande om allt för duktiga flickor

BOK

Vonne och Marie

Författare: Christel Sundqvist

Förlag: Schildts & Söderströms 2016

som Vonne får så lite eget utrymme i berättelsen, men småningom inser jag att Vonne är viktig för den här

Marie är kvinnan som borde vara lycklig med sin man, sina tre barn och sin snart färdiga doktorsavhandling. Vonne är hennes bästa väninna som räddade henne när de var tonåringar och som har stått vid hennes sida sedan dess. Men när *Vonne och Marie* tar sin början visar det sig att det är Vonne som behöver räddas – om någon ens kan göra det.

Vonne och Marie är en berättelse om duktiga flickor och kvinnor som sväljer tabletter eller skadar sig själva för att orka fortsätta framåt, mot nya prestationer. Livet skrämmer och hotar, framtidstron vacklar och i Maries tankar dyker det förgångna ständigt upp: uppväxten på minkfarmen med den alkoholiserade pappan och med mamman som fortfarande glider undan alla frågor om hur det egentligen är. Hon har lovat vara en bättre mamma än den hon själv fått ha, men släktens sorger går i arv och inte ens sina egna barn kan hon skydda.

På ett plan handlar *Vonne och Marie* om arvet som vi inte kan göra oss fria från – men på ett annat plan kan man också läsa den som en berättelse om vad det gör med oss att leva i ett samhälle som hela tiden uppmuntrar till prestation och yttre framgång.

Länge tänker jag att titeln är missvisande efter-

berättelsen i egenskap av det hon betyder för Marie, i egenskap av vännen som hjälpt henne att ta sig igenom nästan vad som helst. Och även om vi bara får läsa om vänskapen ur Maries perspektiv är skildringen vacker, snudd på hjärt-skärande.

Christel Sundqvist har ett bekymmerslöst språk som flödar lätt och smidigt, precis som berättelsen. Visst finns det familjehemligheter – lik i garderoberna – men det är inte jakten på avslöjandet av dem som driver läsaren framåt genom boken. Drivkraften är berättelsens flöde, stora och små händelser och detaljer som löper om varandra. Personerna är dessutom av den kalibern att det är svårt att värja sig mot dem och jag blir genuint intresserad av att inte bara få veta hur det ska gå för dem utan också av att få se livet komma dem till mötes och behandla dem väl. För trots att *Vonne och Marie* innehåller många sorger är den samtidigt en vacker berättelse som inte saknar hopp (trots att personerna i berättelsen stundvis tvivlar). *Vonne och Marie* är en mycket berörande roman, och den berör så starkt för att Christel Sundqvist inte i första hand jagar dramatiska effekter utan i stället låter läsaren komma personerna nära.

ERIKA RÖNNGÅRD

CHRISTEL SUNDQVIST har skrivit en roman om vänskap och om sorger som går i arv. FOTO: JONAS BERGQVIST

lefonköerna känner inga som helst gränser och som sig bör ska det mesta skötas med hjälp av dator – ingen självklarhet när det gäller D. Blake. Förödmjukande och frustrerande är vad det är, men en liten tröst i tillvaron är bekantskapen med **Hayley Squires** ensamförsörjare, en vänlig själ även hon.

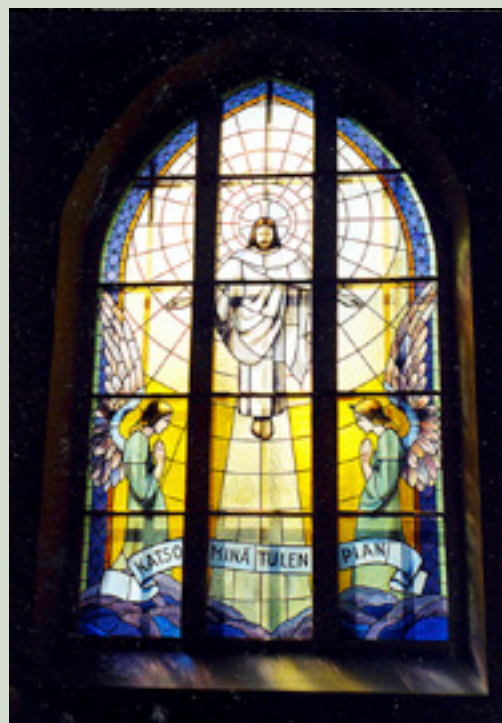
"Se människan" heter det i den gamla psalmen och Ken Loach, en regissör av den gamla stammen, ser, klart och tydligt.

Men Loach ser också medborgaren (vilket fint ord, smaka på det) och medmänniskan, mannen som ställer upp för sina granar, som inte drar sig för att ta strid med det ansiktslösa samhällsmaskineriet.

Det oaktat är *I, Daniel Blake* ingen politisk pamphlett, nej då. Det är en film om dig och mig, om strävan efter rättvisa, om godhet och solidaritet. Man blir varm i hjärtat av mindre.

KRISTER UGGELDAHL

KRYSSSET NOVEMBER

BMA 2016	STIMSON KVINNA DOM 16:4 GRÖDDIV	MALKOS "BERÄT- NING" JOK 18:30	ARGON	HANDLA	SALES PROMOTIÖN HUS FÖR HÄSTAR	PLATTEN FÖR 34 RUBI RAMP LÖRS 21:30 PATRIET	FINMÅLT FOLKET AV KULTUR- VÄRT	DEL TRASKAR
→		→		↓				
		VITIL HAR MÅEN... DÖRS 16:3 FRÅN SÅS KÄRLIK			VETEN- SKAPEN OM KÄRSTEN RELIÖION		FUKTIG SLÄNGA	
KJUSA KLÄTER- VÄXT			KAJKA		EN KÄNE MARTIN STRÄL- GLANS			ÄR SLUT VID JUL?
VAREND EN FINSK STAD			MEDLEM FOLKELIG LJÄM-STJ FÖRUKRIV					RYSK HÄRSKOG
↳				KONS LÄTA ÖILD		UNDELLA FÖR ELÖRN PÅ KANON MATLUST		
FORT- FARANDE	INBRING NUMMER					NORR- LÄNSK PATRIET		BERGART
↳		ÄR DRUN OCH SÖT CEREBRAL PARES				NOOMIS MAN Rut 1:2	EGO STAD I IRAK	
KOLKA I SIG				↓	DRYCK STJALA		STÖT	
STAD Apg 9:	↓	VAR JOSEF SÄM OCH Apg 4:34 BÄCKFISK	FÄRG	BRIE	NELSON- LÄGGNING PILG BAO "HÄLS- GODIS"	PIKTUR ASTAT	VIND- STÄT MODERN- SERAR	STUPID
↳				VARY FÖR MINUT 10/3	ÖLINT MÄNGDEN LÄGGA PÅ EN BÖRDA			DISK- JOCKEY KYRKONS UNGDOM
ÄRVA			TUSEN KILO	IDELIGEN SLÄKT- NAMN		OLUP- NÄRLIG DRÖM	BARNENS KUSIN MOT 4:10 KLANDER	
↳				ANGE SVIN		KAN RIK BETYDA FLYCK- NAMN		BOULE- VARD
BÅT FISK					ARTIKLAR TÄNKER BESTÄND ARTIKEL			INTE GAMMAL SINK
TJOCK	LÄRD LÄRD - BÄLHÄRE PÅ FOT			DECI- LITER		FLOD I EUROPA		AMERIK NATKUN
↳		LÄKE- KONSTENS GUDINNA	JOSEFS MOR 1Mo 30:26			SMÄRDN FRÅN VÄLST VÄRT		
SÄDES- SLAG			YTRADE	OKÄND	FOLK OCH SPRÅK		VINGLA	

Konstruerat av BRITT-MARI ANDTFOK

OKTOBERKRYSSSETS LÖSNING

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Britta Isaksson**, Mariehamn, **Astrid Sandvik**, Jakobstad och **Bo-Christer Oljemark**, Sibbo.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 13 december 2016 till: Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet "novemberkryssset". De tre först öppnade rätta lösningarna belönas med bokpris. Bibelcitaten i kryssset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

Namn & adress:

.....

	S	RÖ- GUL	T	P	DIVA	FULL- STÄNGD	MOD- ALIT- NING	TVÄR ENDIT	B	MAKENS FRÄKT 1Mo 31:11	A			
→	P	O	R	T	R	A	T	T	B	Y	S	T		
	M	E	R	A	R	I	O	R	A	K	E	L		
↳	T	A	K	O	M	E	T	E	R	F	A			
↳	A	N	T	R	A	A	N	A	N	A	S			
	O	L	G	A	LÄRN	D	O	L	D	E	N			
	S	E	T	O	R	J	A	R	J	A				
SLAV 4Mo 17:12	O	N	E	S	I	M	O	S	K	S	N	E	D	
	S	T	A	L	L	M	A	T	T	A	S	U	N	G
STIGEN 1Mo 30:20 KRYSS CÄCK	T	R	A	U	M	A	E	R	K	A	N	A	N	
	L	O	V	N	J	A	R	A	A	L	E	N	I	
FERIE	A	U	G	U	S	T	M	A	L	M	T	O	M	
STUN- NING	R	A	K	E	L	S	O	M	K	R	K	I	N	
	R	A	G	U	T	A	L	A	R	F	N	I	S	
ÄR TVÄRDN 24/6	M	Ä	S	T	E	N	I	T	E	R	A	C	H	
	P	E	T	E	R	S	T	A	V	A	A	L	K	
STIGEN 1Mo 30:20 KRYSS CÄCK	N	A	L	E	N	A	N	D	A	M	T	A	V	

I MIN
FÖRSAMLING

I FAMILJEGUDSTJÄNSTER i Närpes används i framtiden stolor som barnen själva tillverkat.

Glada händer i Närpes

Barnen i Närpes församlings dagklubbar i Övermark och Pörtom har under hösten haft lite hemligheter för sig. Förväntningarna bland barnen var stora när vi samlades till knattegudstjänst, 16.10 i Övermark och 30.10 i Pörtom. Hur skulle prästen reagera? Barnen hade nämligen tillverkat stolor till de båda kyrkorna genom att göra handavtryck med de liturgiska färgerna på en vit stola. **Ulf Sundqvist** fick ta emot stolorna i de båda kyrkorna och han blev överraskad och

glad. De kommer att användas vid familje- och knattegudstjänsterna i framtiden, lovade han. Kyrkan i Närpes kommer också att få en likadan stola senare i höst.

Barnen tycker också om att själva leka präst i dagklubben. De prästkläder som barnledarna sydde senaste höst är i flitig användning i de olika dagklubbarna. Dockan har blivit döpt många gånger, psalmer sjungs och nattvardskärlen hanteras varsamt.

■ LILLEMOR ENLUND,
BARNLEDARE

Nya psalmer och äldre favoriter

Årets julförberedelser inleddes tidigt för Matteus församlings musikledare och kantorer i Helsingfors. Redan i mars satte sig **Anders Forsman**, **Daniela Strömsholm** och **Marianne "Mimi" Sundroos** ner för att välja årets repertoar till *De vackraste julsångerna*.

I år sammanföll valet av sånger till julsångshäftet med utgivningen av det nya psalmbokstillägget.

– Därför var det ett extra roligt uppdrag att göra just i år, säger Anders och Mimi.

Att välja 21 julsånger kan ta sin tid.

– Anders som hade arbetat med psalmbokstillägget fokuserade på det, Daniela inriktade sig mer på rytmisk musik, konstaterar Mimi.

– Jag såg det som min uppgift att föra fram det tvåspråkiga. Personligen är jag väldigt glad att **Pekka Simojokis Tulkoon joulu** nu publiceras i svensk översättning. *Nu är det jul*. Jag tror och hoppas att den passar bra även i svenskspråkiga församlingar, fortsätter Mimi.

I häftet finns tre nykomlingar: förutom *Nu är det jul* ingår *Stjärnbarn* och *Vinterpsalm* från Åland.

– Häftet innehåller inte bara de gamla vanliga julsångerna, här finns något nytt också, berättar Mimi. Vi hoppas att sångerna ska passa en bred församling. Fyra av årets julsånger finns också

så med i psalmbokstillägget.

Ändamålet för årets julsamling är bortglömda och utsatta barn; ett tema som även påverkat sångvalet.

– Vi funderade mycket på temat då vi valde sångerna, berättar Anders. Vi har försökt välja sånger som inte bara förmedlar en glansbildsjul, utan även ett djupare socialt budskap. Sången *Stjärnbarn* är ett exempel på en sång som lyfter fram detta budskap.

Både Anders och Mimi är speciellt glada att **Anna Brummers** julsång för barn, *Lilla lammet*, finns med bland sångerna.

– Anna är ju en Matteuskantor, så på det här sättet får sånghäftet även en lokal prägel, berättar de glatt.

– De vackraste julsångerna är viktiga tillställningar, säger Mimi. Det märktes speciellt ifjol efter en turbulent höst med mycket osä-

kerhet i världen och många människor på flykt. Sångtillfällena erbjöd en plats för alla att komma samman, och jag upplevde det som förenande tillfällen.

■ CHARLOTTE STEFFANSSON

ÅRETS SÅNGER

1. Ett litet barn av Davids hus
2. Tänd ljus, ett ljus skall brinna
3. Bered en väg
4. Gå Sion, din konung att möta
5. Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt
6. Lyssna värld till ängelns ord
7. Nu tändas tusen juleljus
8. När juldagsmorgon glimmar
9. Nu är det jul
10. Betlehems stjärna
11. Vinterpsalm från Åland
12. Stjärnbarn
13. Fridfullt i drömmar
14. Barn och stjärnor
15. Lilla lammet följer stjärnans glans
16. Joy to the world / Jubla och sjung
17. Sjung ut i hela världen
18. Stilla natt, heliga natt
19. O, du saliga
20. Dagen är kommen
21. Härlig är jorden

Dukade bord i Vörå

Söndagen den 30.10 var det fullt hus såväl i kyrka som församlingshem i Vörå. Då bjöds det på både andlig och lekamlig föda.

I gudstjänsten fick vi med tacksamhet och glädje lyssna till vår nya tf kyrkoherde **Jouni Sinisalo** som delade ut den andliga maten, Guds Ord, till oss. Med glädje fick vi också lyssna till sång och musik och sjunga med i psalmernas tänkvärda ord. Ansvariga på musikens område var **Martin Klemets**, **Johan Sten** och **Juliana Andersson**. Det var cirka 124 personer som deltog i gudstjänsten.

I församlingshemmet serverades Missionslunch. I skrivande stund noterar jag med tacksamhet att det i år var den 39:e gången. Vid det här laget har det blivit tra-

DEN GODA missionslunchen fick lovord i Vörå.

dition att ha lunchen sista söndagen i oktober. På menyn stod yttre grisfilé med grönpepparsås, potatis, kokta grönsaker och flera olika sallader. Till efterrätt serverades kaffe, strössel-

kaka med frukt eller bär och vaniljsås. Det var 173 personer som kom och åt. Snabblotteriet drog också många till sig. Stämningen var god och många lovord hörde jag om den goda maten.

Missionsringen står som arrangör för lunchen. Med oss har vi en grupp andra frivilliga som gärna ställer upp vid behov, en så kallad "resursbank", med både män och kvinnor. Det är roligt med villigt folk!

I år gick intäkterna, 1 729 euro, till Svenska Lutherska Evangelioföreningens nystartade missionsarbete inom den lutherska kyrkan i Etiopien, där **Heidi** och **Evans Orori** arbetar som missionärer. Evans har sin huvuduppgift i Asella bibelskola medan Heidi främst arbetar bland kvinnor och barn.

Med det här bidraget vill vi i missionsringen hälsa alla Kyrkpressens läsare med sångens ord: Framåt i Jesu namn, tiden är kort!

■ LINNÉA KLEMETS

Svenska dagen i Felenska huset

Festtalet hölls av **Lars Nisula** som berättade om Ulrika Eleonora kyrkans historia. **Siv Bergman** läste **Lars Huldéns** dikter på dialekt. Även **Lina Thiessen** medverkade, hon spelade piano. Festen ordnades av Svenska Odlingens vänner.

■ HANNA-MARI KAMPIKOSKI, LUCKAN I SYDÖSTERBOTTEN

FOTOUTSTÄLLNING ORAVAIS

Jag bor i Oravais – ungas vardag vid förläggningen

Hurudan är en ensamkommande minderårig asylsökandes vardag i svenska Österbotten? Vad tänker hen, vad drömmer hen om? I fotoutställningen *Jag bor i Oravais* får tittaren se hur världen kom

på besök, hur de unga asylsökandena ser på livets stora frågor tankar, och hur ungdomarna åtminstone för en liten stund får vara unga.

I år 2015 kom ca 3 000 minderåriga asylsökande, som inte hade en vuxen släkting med sig, till Finland. Största delen av dessa ensamkommande ungdomar var pojkar från Afghanistan,

Irak och Somalia. Ungdomarna placeras vanligen i ett grupphem för att vänta på asylbeslut, och går kommunens eller grannkommunens förberedande grundutbildning.

En av dessa grupphem är Ruths som ligger i Oravais i Vörå kommun. Kommunen är tvåspråkig och majoriteten av dess invånare talar svenska. Ungdo-

marna går i den finska grundskolan, spelar fotboll bakom ABC-servicestationen, försöker greppa livet i Finland och är oroliga och rädda för asylbeslutet – ska det vara positivt eller negativt?

Utställningen visar fotografier tagna av nio ungdomar och deras handledare. Fotografierna handlar om situationer och platser

som har varit betydelsefulla för ungdomarna.

Utställningen är en del av *Jag bor i Oravais*-forskningsprojektet vid Jyväskylä universitet, som finansieras av Svenska kulturfondens. Projektet forskar i asylsökandenas vardag samt svenskans och finskans betydelse för deras integrationsvägar. Mer info på www.jyu.fi/jagborioravais.

INKAST THOMAS ROSENBERG

Konsolidering av stiftet i sikte

DEN HÄR spalten är ju nog inte avsedd för debattinlägg om det svenska stiftets framtid och struktur. Men jag kan inte låta bli att, än en gång, beröra frågan, med anledning av ett reportage i KP 3.11. Där redogörs för framtidskommitténs färsk rapport. En kommitté tillsatt av kyrkomötet i maj 2015. Den har alltså arbetat föredömligt snabbt. Och glädjande nog "vänt upp och ner på allt", som kaplanen och kommittémedlemmen Eivor Pitkänen uttrycker det.

Jag ska här ta fasta enbart på de reformförslag som gäller kyrkostyrelsen. Att den enligt förslaget radikalt ska bantas ner är ju helt riktigt, eftersom det uttryckligen är i toppen nedskärningar bör ske för att rädda kärnan inom kyrkan, det vill säga verksamheten på basplanet. Ur svensk synvinkel innebär förslaget att KSCA, Kyrkans central för det svenska arbetet, läggs ner och uppgifterna, och en del av dess personal, överförs till domkapitlet i Borgå stift.

Rätt tänkt, om ni frågar mig. Och det har jag talat för i många år, också i denna spalt. Det innebär ju inte bara att vi återgår till situationen före den nuvarande konstruktionen utan också att vi konsoliderar de allt knappare resurserna på det enda förnuftiga sättet genom att koncentrera dem till en och samma adress, med postnumret 06100.

Direktorn för KSCA, Sixten Ekstrand, räds den isolering som en förflyttning av den nya svenska enheten till Borgå skulle medföra; "enheten blir som en autonom kyrka i kyrkan och vi kommer att distanseras från de finskspråkiga. Vi förlorar synergieffekter och idéer". Men hallå: vadan denna fatala brist på självtillit? Inte för att den rädslan är ny, tvärtom. För så har det alltid låtit, ända sedan 1800-talet, då man från så kallat kultursvenskt håll velat stoppa förslag om svenska särlösningar, och en starkare autonomi. Till all lycka fick vi ändå vårt svenska stift år 1923, trots den här typen av motstånd, också inom kyrkliga kretsar. För intressant nog var det ju slutligen politikerna inom riksdagen som drev igenom den svenska stiftslösningen.

Visst vore det trevligt om man "även i fortsättningen hör svenska i Kyrkostyrelsens kafferum", som det heter i reportaget – men ursäkta mig; avgjort viktigare är väl ändå att vi på bästa sätt kan utnyttja de resurser vi har inom vårt svenska stift? Och det sker knappast genom att man splittrar resurserna för att kunna dricka kaffe i Helsingfors. Och att ens överväga en förflyttning av hela rasket till huvudstaden är väl ändå höjden av resignation, och brist på finlandssvenskt självförtroende!

Låt vara att jag bekantat mig med framtidskommitténs rapport endast i form av KP:s referat, men jag kan utgå från det inte annat än gratulera den till ett fräscht nytänk, åtminstone vad gäller kyrkostyrelsen och KSCA. Vi har inom en nära framtid inga andra möjligheter än att banta ner kyrkans organisation, radikalt, och rädda vad som räddas kan av det svenska stiftet, genom att koncentrera det, på den plats det funnits sedan 1923.

Thomas Rosenberg är sociolog, skriftställare och samtidsanalytiker.

EUTANASI VÄRDIGHET

Värdig en värdefull död

Min åsikt i eutanasi-frågan: Min mor insjuknade för många år sedan i en smygande alzheimer. Hon var för övrigt fysiskt frisk förutom att hon åt för hennes ålder kanske normala mediciner. Hon lyckades dölja sin alzheimer skickligt men så småningom gav den sig uttryck som att gå ut på natten och irra på stan. Hon togs in på sluten avdelning för alzheimerpatienter, och andra med minnesstörningar. Sedan föll hon och fick benbrott och blev sängliggande. Till slut blev hon inlagd på den avdelning man i folkmun talade om att "dit kommer man för att dö".

Vi anhöriga hälsade på henne så mycket det var möjligt, flera av oss hade

"Varför ska man låta döden komma på det sättet, människan förlorar sin värdighet, sitt liv, sitt sinne och allt det hon varit?"

lång resväg. Tyvärr kunde vi bara stilla iaktta att hon bara blev sämre och sämre, det var fråga om huruvida hon kände igen oss längre. Hon hade svårt att få föda i sig, jag förstod att hon/kroppen/huvudet hade börjat glömma svälj-funktionen. Hon blev under sista levnadsveckan bara tunnare och mindre.

Enligt min uppfattning så svalt och torkade hon ihjäl till slut. – Min mor som alltid har burit huvudet högt och lärt oss barn att vara raka i ryggen.

Vi förstod att slutet var nära. Min syster hade möjlighet att vara med mor då livets låga släcktes. Det var ett fridfullt och naturligt händelseförlopp berättade hon för mig efteråt. Jag hade kvällen före besökt min mor, men måste på grund av arbetsuppgifter avlägsna mig. Jag hade velat vara med då min mors liv tog slut, men det lyckades inte.

Varför ska man låta döden komma på det sättet, människan förlorar sin värdighet, sitt liv, sitt sinne och allt det hon varit?

En litet brysk sjukskötare sade under en av de gånger jag besökte mor, att "nu ger vi bara grundvård mera" – så att jag skulle förstå att det inte fanns något att göra mera. Nåja, nog hade jag förstätt det redan tidigare.

Jag tycker att min mor hade varit värd en mera värdefull död. Enda svaret på denna önskan är eutanasi. Inte att man svälter och törstar ihjäl för att kroppen inte fungerar längre.

ANHÖRIG

På grund av innehållets natur har publicering under signatur undantagsvis tillåtits.

FÖGLÖ I MIN FÖRSAMLING

Vi lyssnar varje söndag

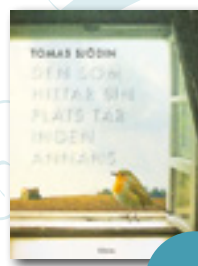
Ni på Kyrkpressen uppmanar att man ska skriva och berätta vad som händer "i min församling". Vi tänkte göra tvärtom. Då vi råkar bo i en församling som är hopslagen av tre små skärgårdsförsamlingar på tre olika öar betyder det att kyrkan oftast är stängd varannan söndag. Vi är äldre men har dator och försöker nyttja den. Läser i Kyrkpressen var och när och vem som har gudstjänster eller högmässor annonserade i kalendern. Närpes kyrka har så att man även ser talare, psalmnummer och det som händer, kanske andra också har det. Lyssnat har vi gjort från Esse, Jakobstad, Malax, Pedersöre och Purmo. Troligen finns det någon till som vi inte lyckats få upp.

Det är en otrolig lyx, tycker vi, att kunna sitta hemma och välja från så många ställen vem man vill lyssna till. En del kyrkor har dagens psalmer utsatta i deras veckoprogram och andra säger dem före eller så får man försöka lyssna och komma på vilken det är, om det råkar vara någon som är bekant.

AURORA OCH ANDERS

BOSTRÖM
Flisö, Föglö

Hitta det du brinner för

Tomas Sjödin

Den som hittar sin plats tar ingen annans

Hur hittar man sin plats? Hur vet man att man hamnat rätt? Författaren Tomas Sjödin söker efter svar och tar hjälp av sin förebild och tvillingsjäl Tomas Tvivlaren. Sjödin låter oss följa med på en högst personlig resa i spåren efter den historiske Tomas som kastade loss för sitt livs kanske största äventyr. Fram växer en hoppfull berättelse om tvivel och övertygelser, om att gå fast man inte vågar och om att leta efter sitt livs "ja".

Inbunden

28⁹⁰

Fontana Media

tfn (09) 612 615 30 • info@fontanamedia.fi • www.fontanamedia.fi

Uttåg polkua - Mera fart i livet

Rör på dig även på vintern med en äkta inhemsk

ESLA sparkstötting
- ihopfällbar
- flera storlekar

ESLA sparkcykel
- stadig och trygg
- säkerhetstestad (CE-märkt)

Tillverkad i Finland av E.S. Lahtinen Oy, Seinäjoki, p. (06) 4299 400, esla@esla.fi
Fråga efter närmaste återförsäljare av ESLA hjälpmedel för rörelse och funktion. Mera information www.esla.fi

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste förses med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.

Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. Insänd text returneras inte.

Radbytet är en längre insändartext med bildbyline som rymmer 2 000 tecken. Vill du skriva ett Radbyte bör du kontakta redaktionen på förhand.

USA KRISTNA

"Det här valresultatet är vårt, och vad Trump än gör, gott eller ont, avspeglas det på oss evangelikala kristna."

Kolumnisten Julie Roys i tidningen The Christian Post.

Trendshoppens Butiken för dig och ditt hem!

Effektfulla Nickelfria Magnetsmycken från Magnetix Wellness!

87% sover bättre
92% har mindre ont
85% fick mera energie
84% mindre ledvärk

Känner du av trötthet, sömnproblem, stress, ledvärk, huvudvärk, migrän, artros, mensvärk kalla händer och fötter, högt blodtryck, oro allergi, reumatism, psoriasis, astma mm
Tveka inte utan beställ ett magnetarmband/smycke från www.trendshoppens.fi

TREND SHOPPEN

Öppet Tis-Fre 10.30-17
Lö 10.30-13.30
Kyrktået 4 tel 0503570454
Petalax

TEHuset i Jakobstads församling samlar varje vecka tiotals kvinnor som på grund av krig eller andra svårigheter funnit sin väg till Österbotten.

Prästens lilla son noterar att pappa alltid ber på morgonen innan söndagsgudstjänsten. – Jag ber Gud om att han ska ge mig en bra predikan, förklarar pappan, varpå pojken frågar: – Varför hör då Gud aldrig din bön?

Livet över en kopp te

I Mellanöstern förknippas tehus vanligen med män. I Jakobstad är det kvinnorna som samlas i församlingens tehus varje måndag.

TEXT: JOANNA ÖHLAND
FOTO: CAROLINA HUSU

I köket i Jakobstads svenska församlings ungdomsutrymme doftar det gott. I dag bjuds det på te, smörgåsar och väfflor med sylt och grädde. Men det är inte tonåringar som samlas här en måndagskväll som denna, måndagarna är reserverade för Tehuset. Då fylls lokalen av invandrarkvinnor och barn.

Trebarnsmamman **Nora** har bott nästan hela sitt liv i Finland. Hennes familj kom till Finland från Kosovo för 24 år sedan, när hon bara var fem år gammal. Hon kommer nästan varje vecka till Tehuset.

– Här får jag lite egen tid och barnen ser fram emot att komma hit, förklarar hon.

Denna gång kommer hon med goda nyheter. Hennes

systers man har fått uppehållstillstånd.

Dunia från Irak är också trebarnsmamma. Hon väntar ännu på besked för sig och sin familj. I ett år har hon varit i Finland. Hemma i Irak jobbade hon som lärare och hennes man som advokat. Här ser hennes dagar helt annorlunda ut. Väntan känns, som för många andra, lång, men hon försöker att inte känna efter så mycket. För henne är människorna vid Tehuset mycket viktiga, eftersom hennes släkt är så långt borta.

– De har blivit som min familj, säger hon.

Väntan, spänningen och sorgen över vissa asylbesked är ständigt närvarande.

– Det är en del av vardagen i Tehuset, säger **Marianne Sandström** som är diakonissa i Jakobstads svenska församling.

Hon tillägger att asylbeskeden nästan är det första man frågar om när man träffas.

Lite har de också behandlat situationen i kvinnornas

”De har blivit som min familj.”

Dunia

hemländer.

– Det kommer så nära när de har vänner och familj där. Man hör på nyheterna på ett annat sätt nu, tycker Sandström.

Vill prata med finländare

Bland invandrarkvinnorna sitter även några finländska kvinnor, både unga och gamla, med namnlappar i form av röda pappershjärtan fastnålade på sina tröjor. Deras uppgift är att samtala med invandrarkvinnorna. Det är en viktig uppgift, för alla kvinnor jag talar med under kvällen säger samma sak – de kommer till Tehuset för en pratstund, gärna med finländare.

– Det skulle behövas fler finländska kvinnor som bara kommer och pratar, säger **Nina Vikman** som tillsammans med **Margareta Liljestrand** ansvarar för serveringen denna kväll.

De samtalar gärna så mycket de hinner, men köket upptar den mesta av tiden. Både är pensionärer och tycker det känns bra att kunna göra nytta i församlingen. Att det dessutom är roligt är de också överens om.

En vanlig måndag samlas mellan 30–50 personer vid Tehuset, barnen medräknade.

– För ett tag sedan hade Tehuset ettårskalas, då var

vi 75 personer här, berättar **Marianne Sandström**.

Varje måndag kväll har ett tema eller program av något slag. Tidigare har de exempelvis behandlat frågor som rätt klädsel inför vintern eller blåbär och vad man kan göra av dem. Denna gång har Tehuset en inbjuden gäst. **Elin Blomqvist** jobbar med att integrera invandrare genom idrott och motion.

– Kanske viska ha som mål att alla här ska ha provat att åka skidor inom de närmaste åren? Jag hjälper er att skaffa skidor, lovar Blomqvist.

Behöver kontaktnät

Vid ett av borden sitter **Alexandra Klemets** och översätter till engelska det Blomqvist säger. Tehuset är ett verkligt språkbad. Förutom svenska, finska och engelska talas här bland annat farsi och arabiska. Under programmet försöker kvinnorna gruppera sig enligt språk runt någon som kan tolka. Ofta ordnas ett program av praktisk karaktär så som pyssel eller bakning.

Initiativet till Tehuset kom från **Alexandra Klemets**. Hon upplevde att det fanns ett behov av en kvinnogrupp hos invandrarkvinnorna eftersom de tillbringar mycket av sin tid i hemmet.

– De behöver komma ut, få ett kontaktnät och skapa

vänkskapsrelationer. Förhoppningsvis fortsätter det utanför Tehuset.

Många av invandrarkvinnorna vid Tehuset är muslimer. Fastän verksamheten ordnas av kyrkan, kan varken Sandström eller Klemets ändå påminna sig om att någon av kvinnorna skulle ha upplevt det som en hög tröskel att komma till Tehuset. Flera av de muslimska kvinnorna berättar däremot att de också besöker andra kyrkor i staden och någon säger att de i sitt hemland gick till kyrkan då och då, eftersom de har kristna vänner där.

Men Klemets tror att det fortfarande finns många kvinnor i Jakobstad som är mycket isolerade och inte har hittat sin plats i samhället.

– Jag hoppas att de skulle hitta hit eller till något liknande forum där de får stöd och vänner.

All kärlek vi kan ge

Idén om att kalla verksamheten för Tehuset kommer från **Soheila Fors** självbiografi *Kärleken blev mitt vapen*. Fors driver flera tehus för utsatta invandrarkvinnor i Sverige.

– I Mellanöstern är tehus bara förknippade med män, förklarar Sandström och tillägger att de ville att kvinnorna nu också skulle få gå på tehus.

Framför de stora fönstren mot vägen sätter de varje måndag upp tygskynken, så att de kvinnor som har huvudduk ska vara fria att ta dem av sig om de vill.

Lika mycket som Tehuset är ett språkbad, är det ett ”kulturbad”. På Tehuset lär sig både finländare och invandrare om varandras kulturer, men kanske viktigast är de livsöden de får dela. Många av invandrarkvinnorna har gått igenom svåra saker.

– De behöver få all kärlek och omsorg vi kan upp- båda, säger Sandström med eftertryck.

TEHUSEN I SVERIGE

• **Fungerar som** en mötesplats för kvinnor från olika religioner och bakgrunder och finns i Karlskoga, Jönköping och Karlstad.

• **Drivs av** Khatoon, en ideell förening som arbetar för att bryta invandrarkvinnors isolering och integrera dem i det svenska samhället.

• **Grundades av Soheila Fors** som föddes 1967 in i en kurdisk feodalherresläkt i Iran. Hennes liv har präglats av krig och misshandel och hon har skrivit boken ”Kärleken blev mitt vapen”.